

adın

FİKİR VE SANAT DERGİSİ

6 / 69

TÜRKİYE
ÖĞRETMENLER BANKASI

TAHSİL BOYUNCA
AYLIK GELİR

APARTMAN
DAİRELERİ

ZENGİN PARA
İKRAMİYELERİ

S a h i b i :

Ağın Kültür Derneği adına
Muammer NIKSARLI

Bu sayıda yazı işleri müdürü:
Mehmet Salim ÖZER

Haberleşme adresi :
Posta Kutusu No : 538
Ulus - Ankara

Gönderilen yazılar yazı
kurulunun incelemesin-
den geçer.

Gönderilen yazılar, yayın-
lansın veya yayınlanmasın,
geri verilmez ve telif ücreti
ödenmez.

Dergimiz ayda bir çıkar.

YIL : 3 — SAYI : 30
HAZİRAN — 1969

FİYATI : 200 Krş.
YILLIĞI : 24 TL.

Dizgi ve Baskı :
KARDEŞ MATBAASI
Denizciler Cad. No. 3/C
ANKARA

Kapak Kompozisyonu :
AYSEL SERİN

ANADOLU GERÇEĞİ KARŞISINDA SANATÇI'NIN SORUMLULULGU

Şahinkaya DİL

Sanatçılarımız fildişi kulelerinde yaşadıkları süreç, salt kişisel evrenlerinden sesler vereceklerdir. Sanatçı özgürlüğünü yitirsin istemiyoruz; ne var ki bugünlere dek, genel anlamda sanatçı kendisini söyledi, yazdı. Cumhuriyet kuşakları bunu daha iyi bilirler ya. İlkokullarda, orta okullarda, liselerde hep onların kendi seslerini duyduk, okuduk, ezberledik. Yurdumuzu kendi açımızdan hep altın çağını yaşar gördük. Çünkü bilmiyorduk ANADOLU nedir? Tarih bilgimizle, öğreticilerin aşladıkları bilgilerle, coğrafya niteliğinde, parlak söylevlerle düşündüyorduk. ANADOLU'yu. Çeşitli nedenlerle, ANADOLU artık bütün çıplaklığıyla karşımızda. Ta en hücre köylerimize kadar içimizde. Son yıllarda köycü yazarlarımızın yapıtları daha ışık tuttu konumuza. Hiç kimse şimdiye değin ANADOLU'nun kimliğini duyurmaya, yansıtmaya kalkmadı. Oysa ki bir ulus eleştiri ile gelişimlerini sağlar. Yabancı ülkelerden gelen dostlara sorarım hep. Niçin onlar tümcek kısa sürede gerçek anlamda kalkındılar, atom çağına vardılar? Gerçek ortada. Onlar ortaçağdan yeni çağa kanlı ve o oranda diri bir atılımla geçtiler. Tüm BATI'yı etkisine alan bir rönesans (yeniden uyanış) sonra reform geçirdiler. Ama tam haklarını vere vere. Yüzeysel değildi. Derinliğine ve batıyı her yönden kapsıyan ve uyandıran... Bunlarla BATI bizi yıllarca gerilerde bıraktı. Yetişmek için yüz elli yıldanberi de didinir dururuz. Biraz ileri gidiyoruz, sonra bir noktada duruyoruz. Oysa ki hangi engel çıkarsa çıksın durmamak gerekir. O noktalar yüzünden düşündüğümüz, umut ettiğimiz hamleleri yapamadık. 1839 danberi gerilerde kaldık. ANADOLU'nun toplumsal gelişiminde sanatçının görevi gerçekten çok önemlidir. Yeter ki bunu anlasın. Başka toplumlarda idare edenlerle, alt tabakalar arasında sıkı bir ilişki vardır. Alt ve üst tabakalar arasındaki doğal, düzenli bağlar toplumların gelişiminde etkisini duyurur, duyurmaması için de bir neden yoktur. Ya bizde? Herşeyi yukardan beklediğimiz içindir ki yıllar yılı yerimizde saya kaldık. Bizi idare edenlerin belli bir yere kadar güçleri olduğunu, ondan fazlasını verebilmelerinin mümkün olmadığını (Devamı 26. sayfada)

GERÇEK DÂVA

• Mehmet ORHAN •

Bu dergi yayın hayatına girdiğinden beri sizlere Ağın çeşitli sorunlarına değinen yazılar sundu. Birçokları dikkatle izlenecek olan yazılarda kasabamızın geleceği ve gelecekteki problemleri ile bunların çözüm yolları işaret edildi. Ama ne var ki bugün bizim «gerçek dâva» olarak üzerinde durmak istediğimiz yönde konuya bakan olmadı.

Her yiğidin bir yoğurt yeyişi vardır. Bizim görüşümüz de bu... Biz Ağın'ın bu görüş açısından daha hızlı ve çabuk kalkınacağı inancındayız. Gerçek dâvaya geçmeden önce Ağın'ın bugünkü durumuna bir göz atalım:

Bir yabancısınız. Ağın'a ilk defa gidiyorsunuz. Elâzığ'dan, ya da Malatya'dan yola çıktınız. Denizli'nin karşısındaki yol ayrımına gelinceye kadar karayollarının diktiği levhalarda Ağın'ın adı yok. Oracıkta nihayet kasabamızın adını okuyabiliyorsunuz. Altında da bir rakam var. Nüfusunu gösteriyor. Her yıl geçişimde dikkat ederim, acaba bir değişiklik var mı diye, hayır. Hep aynı rakam. Yeni bir sayım olsa belki de azalmıştır. Ne ise, biz buradan çabucak geçelim de Ağın'a varalım.

Giriş, eh, fena değil.. Çıplak tepeler arasında yemyeşil bir vadi. Minareler, seyrek de olsa çatılı birkaç bina ve bahçeler arasına serpilmiş, İsviçre'lilerin «Şale» dedikleri köy evleri.

Hayat için lüzumlu olan «su - ekmek - hava» gibi bir kasaba için başta gelen ihtiyaçları araştıralım: Otel, lokanta, fırın, hamam, yol, çeşme... Tüm inkâra kaçmıyalım, ama, bir kısmı hiç yok, bir kısmı «var»la «yok» arası bir şey.

Bu, ilk bakışta görünen yönü. Bir de ekonomik yön var ki, asgari bir «kasaba standardı» tespit edilmiş olsa, zannediyorum, Ağın'ın bu yönü de oldukça zayıf kalır.

Kültür ve sosyal hayat konuları üzerinde durmaya lüzum yok. Zira görünen köy kılavuz istemz: Ağın, bu yönü ile Türkiye standardı'nın çok üstündedir. Bir bakıma, küçük Ağın'ın büyük dâva ve prob-

lemleri oluşu da kültür yönünden fazla gelişmişliğinden ileri gelmektedir.

Şimdi gerçek dâva'ya geliyorum: Ağın kuytu bir yerde bulunuyor. Şehirlerarası bir yolun buradan geçmesi ihtimali pek az. Ürünleri ile de bir fabrikayı sine sine çekebilecek durumda değil. Öyleyse hangi yoldan kalkınacak? Burada bir parantezle fabrika ve yol nedenini açıklayalım: Modern şehirleşmede fabrika ile yol gelişmeye birinci derecede etken iki unsurdur. Fabrika ile yolu çekecek şartlar mevcut olmadığına göre Ağın'ın bugünkü çok yavaş tempo'dan kurtulup hızlı bir tempo ile kalkınması, işte gerçek dâva budur.

Birkaç hayırsever vatandaş tarafından yapılmış yardım, kurulmuş bazı tesis ve benzeri müesseseler Ağın'ın hızlı bir tempoda kalkınmasına yeterli değildir. Sanki, bunu söylemekle o kuruluşların ve hizmetlerin önemini küçümsediğim sanılmasın. Her kadirbilir Ağınlı'nın yapılan en küçük bir hizmeti bile takdirle anması gerekir. Ancak, ne var ki, çağımızın hızlı kalkınması içinde ve şartları çok müsait olan kasabaların yanında Ağın'ın kendi haline terkedilmişliği üzerine her yönden eğilmek istiyoruz.

Ağın'ın kalkınması, her şeyden önce «Devlet Baba»nın yakın ve devamlı ilgisi-ne bağlıdır. Bütün Ağın'lılar birlik olup bu «yakın ve devamlı ilgi»yi sağlamanın yollarını araştırmalıyız. Bu, çok yönlü bir çalışmayı gerektirir. Şimdilik bir yönüne işaret edip geçelim.

Çağımızda «Turizm» altın yumurta yumurtlayan bir tavuktur. Bunun önemi, bütün milletlerin yanında bütün kasa-

ba ve şehirler kavramışlar ve çeşitli teşebbüsler içine girmişlerdir. Son yıllarda yeni yeni açılan fuarlar, panayırılar ve benzeri kuruluşlar sırf turist çekmek içindir.

Ağın'da turizm yönünden girişilecek teşebbüslere kısaca göz atalım : Keban projesi dolayısıyla çevrede iki yıldan beri yapılan kazılarda önemli eserler meydana çıkarılmaktadır. Bunların hepsi de Ağın'ın malı olan eserlerdir. Türk olarak, yurdumuzdan tarihi eser kaçıranları nasıl takip ediyorsak, Ağın'lı olarak da Ağın'dan çıkan ve o çevrenin malı olması gereken eserlerin dışarı gitmesine, büyük şehirlerdeki müzelere mal edilmesine engel olmalıyız. Efes'teki Meryem Ana tapınağı ve benzeri tarihî eserler, nasıl o bölgeye mal edilmiş, turistleri oralara çekiyorsa, Ağın'da bulunan ve diğer müzelerimize taşınmakta olan tiyatro, hamam, mezar ve sayısız tarihî eser de Ağın'da kalmalı, o çevreye mal edilmelidir' Ağın'a turist çekmede bu durum birinci etken olacaktır.

Avrupa'nın gördüğüm bazı ülkelerinde sayısız küçük kasabaların hemen hepsinde bir, ya da birkaç müze vardır. Çevrede bulunmuş olan tarihî eserler, o yerde yetişmiş meşhur kişilere ait eşyalar ve benzeri özellik taşıyan ve turist çekebilecek nitelikteki malzeme bu müzelerin başlıca demirbaşları arasındadır. Yurdumuzda bunun önemi henüz anlaşılmamıştır. Her şehir ve kasaba, yurt dışına kaçırılan eserler gibi, kendine ait olan önemli tarihî değer taşıyan eşyayı maalesef ya komşu şehire, ya da büyük merkezlere kaptırmışlardır. Yukarda söylediğim gibi, Devlet baba'nın yakın ve devamlı ilgisi sağlanabilirse, bütün bunlar kendi yerlerinde kalırlar ve turist gelmesinde önemli rol oynarlar. Devlet Baba'nın yakın ve devamlı ilgisi gereklidir, zira bu eserleri yerlerinde muhafaza etmeye en varlıklı kasabalarımızın bile bütçeleri müsait değildir. Bu ilgi sağlanabilir. Zira sağlandığı yerler vardır. Yeter ki gerçek dâvamızın bu yönünde olduğuna bilelim ve güçlerimizi o yolda birleştirelim.

V A T A N

Bir sevdiğim çiçeksin,
Büyüttüğüm ağaçsın bahçemdeki,
İçtiğim sigara, söylediğim türküsün.
Sırtımdaki küefsin taşıdığım,
Beni tutan elisin kardeşimin,
Gözyaşısın anamın.
Elimi çizen çalı, ayağıma düşen taş,
Gezdiğim sokaksın, alıştığım ev.
Dinlediğim ezan sesisin sabahları,
Kopardığım bir meyvasın ağaçtan,
Oturup dinlendiğim, düşüp kaldığım yer,
Düşündüğüm kanepesin parktaki.
Kırsın yağmur duasına çıktığım,
Eğildiğim seccadesin namazda.
İsli bir lâmbasın odamı aydınlatan,
Duaya kalkan elim, Kiblesin karşımdaki
Hasırsın oturup dertlerimi yandırdım,
Beni öpen dudaksın.
Alev alev yaktığım ateşsin ocaktaki.
Aşksın, sızısın, heyecansın,
Bazen bir umutsuzluk, bazen de mutluluksun,

Bazen bir sımsıcak ayetsin içimdeki.
Oğlumun ağlayışı,
Karımın söylediği bir ninnisin odamda.
Yastıksın başımı koyduğum, uyuduğum.
Sabahların tadısın ağzımdaki.
İş yerimsin oturup beklediğim,
Aldığım, verdiğim, düşürerek kırdığım...
Ağlıyarak ayrıldığım memleket,
Ve bensin benden sonsuz,
Olaysın hayatımdan,
Hiç bitmiyen düşünce,
Bir ölümsüz sevgisin.

Sabri KELEMEROĞLU

ZEKÂ ve AHLÂK

Prof. Dr. Vefik KIRÇAK

Düşünmek, mantık ve deney yolu ile tabiat olaylarının neden sonuçlarını bulmak, bütün bu fikirleri konuşmanın çeşitli biçimleriyle anlatmak ve anlamak nasıl insan beynine özgü yeteneklerse, ahlâk dediğimiz duygular ve değer yargılar sistemi de insan beynin bir ayrıcalığıdır. Bu üstün nitelikler öncesiz (ezeli) bir evrim (evaluasyon) sürecinin eseridir. Bergsan'ın «Elan vital» dediği bu evrim iradesinde daima daha mükemmele doğru yükselen bir arıtmı (tasfiye) hızı vardır. Hayat ve evren hakkındaki bugünkü bilgilere göre insanoğlu bu evrenin en üst aşamasındadır. Bu haysiyeti ile insanoğlu, müsbet bilimlere göre en mükemmel yaratık, Dine göre yaratıkların en şerefliisidir.

Yalnız unutmamalıdır ki insan organ-sal yapısı ve ilkel düşünceleriyle öbür hayvan türlerinin plânına kadar inebilir. Onun üstünlüğü ruhsal varlığındadır. Bu ruhsal varlıkta her insan da özdeş (aynı) değildir. İster beynin organik durumuna, ister Tanrısal kadere ve isterse öğrenim ve eğitime bağlı olsun, ruhsal yetenekler arasında büyük farklar vardır.

İnsanlar arasındaki bu farkları azaltmak, insanı «yaratıcı kudretin kutsal örneği» haline getirmek gene insan zekâsının başarılarından biridir.

Bütün evrene hâkim olan tabiat kanunlarının dizginlerini eline geçirip tabiat hâkim olan insan tabiatıta olmayanları yaratmak yolu ile tabiatıta katkıda bulunuyor. Tabiatıta uçak, gemi ve benzeri araçlar var mı? Yok. Fakat insan zekâsı bunları yaratarak tabiat imkânlarını zenginleştirmiştir.

Bütün bu mucizeleri yaratan insan, zekâsıyla kendini ideal bir örneğe doğru yükseltebilirler. Tabiatın bir çok kusurlarını, yanlışlıklarını düzeltirken, her şeyden önce «insanlığı» uygun olmayan ku-

surlardan kendini kurtarır. İnsan bu fonksiyon ile büyük evrime, tekâmüle en yüksek hizmette bulunan bir hayat unsuru olabilir.

İnsan zekâsı, bu fonksiyonu «gerçek»i aramak ve bulmakla yerine getirir. Burada psikolojik bir unsur daha eklenmektedir. «Gerçek» sevmek. Bu duygusal bir ruh fonksiyonudur ve ahlâkın temelini oluşturur. Gerçeği idrak ile gerçeğe sevgi, işte insan ruhunun iki yaratıcı kaynağı. Zekâ yeterli olmazsa şuurlu sevgi olmaz, gerçeği seçmek kabiliyeti olmazsa zekânın çabası boşa gider.

Bütün fikir tarihi boyunca bilginler, sanatkârlar, filozoflar, durmadan, bıkmadan gerçeği aramışlar, bulmuşlar ve gerçek sevgisi insanlıkta yükselişin ölçüsü olmuştur.

Gerçek sevgisi basit ve kolay bir sempati değildir. Doğruyu yadsımamak (inkâr etmemek) için belki bir çok şeylerden fedakârlık etmek gerekecektir. Hakikat uğruna kişisel çıkarlar, kazançlar nimetler feda edilecektir. Hak ve hakikat bilinen yolda hayatını bile hiçe sayanlar bütün bencil tutkulardan, ihtiraslardan kurtulmuş kutsal birer kahraman olarak tarihe geçen insanlar, gerçek sevginin insan ruhuna telkin ettiği erdem duygusunun sembolü olmuşlardır.

Aile hayatında, sosyal ilişkilerde, iş ve meslek çalışmalarında zekânın yanında, onun bulduğu, tanıdığı gerçeklere saygı göstermek, bu gerçek kendi aleyhinde bile olsa onu kabul etmek, olgun ve uygar insan ahlâkının temelini oluşturur.

İyi, temiz ahlâk davranışları saymakla bitmez. Fakat hepsinde ortak olan nitelik «doğru»yu kabul etmektir. Kişi eğer doğru yolu bulamıyorsa zekâ kusuru var demektir. Doğruyu bildiği halde onu kabul etmiyorsa hem zekâ hem de ahlâk yoksunu mevkiindedir. Çünkü herhangi

bir nedenle ve özellikle bencillik yüzünden reddedilen gerçeğin ergeç geri tepeceğini ancak akıl yolu ile anlamak mümkündür. Bu bakımdan ahlâk, zekânın açtığı yoldan yürüyen insanın davranışlarını bütünleyen bir ruh fonksiyonudur.

Zekâ hakikatı gösterir, ahlâk bu gerçeğin felsefesini yapar. Yani akıl ile bulunan gerçeğin, insancıl anlamını formüleştirir. Bir örnek verelim : Atom fiziğini akıl buldu, onu insanlığın mutluluğunu sağlamak için ne yolda kullanılacağını gösteren ahlâktır. Bunu şöyle de ifade edebiliriz : Atomdan bomba yapıp insanların kırımına ve kıymına gitmek akılsız bir harekettir. Çünkü bunu yapan, geçici başarılar elde etse de birgün aynı akibete uğrayacaktır. Atomu insanların daha iyi ve daha kolay beslenmeleri için toprak ürünlerini çoğaltmakta kullanmak akıllıca bir harekettir. Çünkü bu davranış insanlığa güven, düzen ve barış getirecektir. Görülüyor ki ahlâk insanlığın, yaradılışındaki üstünlükten ötürü lâyık olduğu hayatın gelişmesinde akıldan başka bir şey değil, onunla aynı kaynaktan insan beyninin tekâmülünden doğmuştur. Akıl ile ahlâka ikiz kardeşler diyebiliriz.

İnsan beynindeki çeşitli kabiliyetlerin gelişmesinde en önemli rolü «müsbet bilimler» oynamaktadır. Çünkü bu sayede insanlar uçsuz bucaksız gerçekler aleminin sırlarına erişebiliyor. Gene bu sayede yüksek plândaki kavramlara, fikirlere sahip olabiliyorlar. İnsanı, insanlığı, varlığı, yokluğu yaradılışı daha doğru anlıyorlar. Bu yüzden gerçek bilim adamları, hastalık derecesinde bir sapıklık yoksa, daima temiz ahlâklı insanlardır. Doğru yolu bulmuşlardır. İçinde bulundukları topluma da doğru yolda önderlik ederler. Atatürk bu gerçeğin en anlamlı formülünü dile getirmiştir. «Hayatta en hakiki mürşit ilimdir».

Fakat ne yazık ki ilim adamı, fikir adamı diye geçinenler arasında gerçeklere saygısızlıktan başlayan ve çeşitli yozlaşması örneklerini veren davranışlara, düşünlere rastlanıyor. Bunlar en yüksek

evrin eseri olan insan zekâsının şerefini kuşkuya düşüren tiplerdir. Bencillik, çıkarıcılık yalancılık, kıskançlık gibi tarih boyunca bütün insan toplumlarının yazdırlar. Her meslekte görülen bu «yalancı dirler. Her meslekte görüle nbu «yalancı pehlivanlar» yalnız kendi yakın çalışma çevrelerini değil bütün bir ülkeyi huzursuzluk, düzensizlik, anlaşmazlık içinde bırakırlar. Ellerindeki yetkileri, kişisel çıkarlarının hizmetine vermeleri, doymak bilmeyen ihtirasları ciddi işlerin yapılmasına devamlı engel olmaktadır. Daha fenası çevirdikleri dolaplara zekâ eseri denilmektedir. Böyle zekâların bir adı da «kurnazlıktır». Bu anlayış daha doğrusu bu aldanış, moda olan bir deyimle az gelişmiş ülkelerdeki sahte şöhretlerin türemesine yol açmıştır. Aslında, bu «kurnazlar ciddi ve gerçek iş yapabilmekteki zekâ yetersizliklerini, şarlatanlık, yalancılık, ellerinden gelirse baskı ve tehdit yolu maskesiyle örtmek ihtiyacında olanlardır. Başka bir deyimle kurnazlık, ahlâksızlıkla telâfi edilmek istenen, zekâ ve kabiliyet yoksunluğudur.

Ahlâk kusurlarının nedenleri çoktur. Denebilir ki Dünyada ne kadar ahlâk bozukluğu örneği varsa o kadar da sebep vardır. Bu faktörlerin bir kısmı doğuştan gelen kusurlar bir kısmı da eğitim ve görenek koşullarının kötü etkileridir.

Beyinde düşünmek, anlamak, öğrenmek, konuşmak gibi fikir hayatını yöneten özekler (merkezler) bulunduğu gibi içgüdüler ve ilkel ruhsal dürtülerin yerleştiği bölgeler de vardır. Normal bir insanda yüksek zekâ fonksiyonları bu bencil ihtirasları kontrol altına alır.

İnsan beyninin bu normal mekanizması doğuştan bozuk olursa, insan ruhu na insanlık - hayvanlık mücadelesi insanlığın özgecil erdemleri aleyhine döner ve ahlâksızlık başlar. Bu bakımdan yazımızın başındanberi ahlâk kusurunu zekânın kudretsizliğine bir ölçü olarak gösterdik.

Bununla beraber bazı hastalık derecesindeki ahlâk sapıklığını ilkel içgüdüler

Bayburtlu Celâli

Celâli, ölen eşi için aşağıdaki içli koşmayı yıllarca evvel söylemiştir. Fakat bu koşma bugün bile her şiir severin gönlünde hâlâ yaşamaktadır.

rin yerleştikleri beyin bölgelerinin doğuştan veya sonradan organik yapı bozukluğuna bağlamak bilimsel verilere uygundur.

Eğitim ve öğretime gelince ahlâki davranışlara yön veren önemli bir faktördür. Bu yönleştirmede kişisel olmaktan çok sosyal etkenler hakimdir. Bu sosyal değer yargılarının yerleşmesinde tarihsel, kültürel, dinsel nedenler rol oynamakla beraber, toplumun «aydın» zümresinin yukarıda kısaca işaret ettiğimiz akla, bilime, gerçeğe ihanet eden davranışları, başka bir deyimle yöneltenleri yöneltilenlere kötü örnekler vermesi kamu düzenini bozan, ahlâk değerlerini çürüten en tehlikeli etkindir. Bunun örneklerini tarihte bol bol buluyoruz.

Özetle diyebiliriz ki : Yaratıcı evrimin en üstün olan insan beyninin normal yapıda olması ve normal koşullar içinde çalışma, gerçekler alemini idrak eden zekâ gücünü doğurduğu gibi doğuştan toplumsal bir yaratık olan insanın çevresiyle insan-cıl ilişkilerini düzenleyen ahlâk prensiplerine de ışık tutar. Zeki ve ahlâklı insan ruhsal fonksiyonları dengeli çalışan insandır. Gerçek zekâ erdemli davranışlar yani iyi ahlâk ile paraleldir.

Kurnazlık sahte zekâ gösterisidir. Kurnazı zeki sanmak ona at oynatacak meydan bırakmak ahlâksızlığa prim vermek demektir. Kurnaz insan üstün zekâlı insan değil, iyiyi kötüyü anıyamıyacak ve davranışlarını kontrol edemeyecek kadar düşük zekâlı insandır.

Unutmamalıdır ki, kurnazlığın sembolü olan «Tilki»nin sonu kürkcü dükkândır.

Ev bark yapmak için tanli mereği,
Düzüp koşmak için tepir eleği,
Şu gavdan yaptığın tecir tereği,
Divânı Bariye yadigar götür.

Elinle ördüğün çöpür ağını,
Kâhan eylediğin kelem bağını,
Şu gabal biçtiğin sap orağını,
Al-Ulu Tanrıya bergüzâr götür.

Yetim gömleğini diken iğneyi,
Hergün yal verdiğin topal ineği,
Ayran topladığın şu ak küleği,
Mahşer yığnağına sakla sar götür.

Üç got arpa, beş got çavdar ekerdik,
Kesmik ekmeğine hasret çekerdik.
Namertlere ağu, merde şekerdik,
Sözünü tekrar et iftihar götür.

Ele kısmet balsa bize pay taşı,
Yokluktan derdimiz deryayı aştı,
Açlıkla uğraşmak hayli savaştı,
Çektiğin mihnetten ahüzar götür.

Yetim kalmış idin emzik tavında,
Gamla kavrulmuşsun gençlik çağında,
Bir gül yeşertmeden vuslat bağında,
Gönül yarasından inkisar götür.

Deki; Kadir Mevlâm bize ilişme,
Dünyada sızlayan yarayı deşme,
Celâli Babadan sorma söyleşme,
Bu dertli çobandan bir selâm götür.

DOĞULUYUM

Hüseyin Ülvî KIVILCIM

Ben Doğuluyum gardaş
Mor dağlara kuşbakışı kar yağarken doğmu-
şum.

Ta o günlerin kalıntısıdır,
Gözlerimdeki bu buğu, bu sis.
Paltolarını giyince Haliçte balıklar
Usulca yakamdan tutar anılar.
Kerpiç damdaki ocakbaşında bulurum kendimi.
Yine eskisi gibi
Anam, kurtların şehre indiğini anlatır
Babam, ya Karacaoğlan dan söyler
Ya Aşık Garipten okur,
Elvis Presley Çocuktur...
Güneş prizmadan geçmiş
Kilim olmuş.
Sevdasını nakış nakış
Köylü kızı ona dokumuş.
Kız dedim de aklıma
Tanrıca cömert, Afrikaca bilinmez
Köylü kızları geldi.

Onlar, aşkın Maksimum noktasındadırlar
Verdiğine gönlünü verir çekinmeden
Düşünmeden vermediğine vermez.
Halay çeker, dans bilmez.

Dans dedimde gözlerimin önüne
Harman yerinde halay çeken
Kavrulmuş yüzlü, kömür gözlü kızlar geldi
Kıvrılır bel, titret omuz, titrer göğüs
Bir görseniz,
Halay çekiyor dersiniz Venüs.

Ben Doğuluyum gardaş
Biz kızları harman yerinde severiz.
Pınara giderken severiz
Hem,
Bakmakla başlar bizde sevgiler
Bakmamakla biter...

ÖZLÜ SÖZLER

Gönül susuzluğu, su damlasıyla gide-
rilemez.

SAADİ

Vicdan, iyi ile kötüyü ayıran tek ışık-
tır.

KONFÜÇYUS

Bir adamın zengin olup olmadığını
herkes merak eder, fakat iyi olup olmadı-
ğını kimse araştırmaz.

HERRICK

Hakikatın, lisanı basittir, çeşitli keli-
melerle onu süslemeğe lüzum yoktur.

SENEKA

Nasihat kadar kolaylıkla verilen bir
şey yoktur.

LA ROŞFUKO

Dünyada kalabilmek için, dünyaya
faydalı olmak lâzımdır.

NİZAMİ

Çok uzaklara bakan, önündeki çuku-
ru göremez.

PESTALOZZI

Bildiğin her şeyi başkasına da öğret-
melisin.

HZ. MUHAMMET

Hayat, içinden daima yeni nağmeler
çıkan bir flüt gibidir.

R. TOGAR

Bir Tanrı, bir kadın, fakat çok sayıda
dost...

GANDİ

Çocuklarınızı sizden sonraki zaman
için hazırlayın.

HZ. ÖMER

AĞIN'I Geziyorum :

Memduh SOYLU

Yürüyorum tozlu yollarda, sıra sıra telgraf direkleri, karşıdan karşıya ses verip konuşurcasına. Akşam güneşi vurmuş tepelerine, Fincanlar beyaz beyaz, nokta nokta, mavi boşlukta teller uzar gider dokunmadan bir birine eş, kardeş gibi. Dağlardan tepelerden sevgililere sevinç götürür. Yadellerden yeşil yurduma haber getirir. Bir uğultu gelir direklerin içinden, sanki binlerce arı uğulduyor kovanda, gene sanki, yüzlerce pizoz uçuyordu tavan-da, tellere akseder bu ses, karışır rüzgârlara. Elimdeki taşla vurdum direğe. Direk, huylanmıştı bana sanki, daha çok inlemeğe başladı derin derin, verdim kulağı-mı dinledim. Bu uğultu, bu karışık sesler seneler ötesinden bana neleri hatırlattı bilirsiniz? Bilmem söylesem güler misiniz?

Ninemizin bizi sabah namazına çağırışı.

Babamın öne doğru sallanıp ilâhi bir duygu içinde kurân okuyuşu.

Küçük kardeşimin, annemin ardından ağlayışı.

Dayımın bir daha gelmemek üzere bizlerden ayrılışı,

Küzneli Ali dayımın atının kışneyişi,

Deli osmanın karşı yolda, elini kolunu sallayarak yürüyüşü,

Temmuz sıcaklığında ağustos böceklerinin ötüşü,

Kör hafızın minareden dört yöne seslenip selâ veriş,

Sadettin Soylu'nun pencere önünde durup kuvvetli bir hapsirisi,

Ve bu sesden Çingene mahallesinde uyuyan bir çocuğun korku içinde uyanıp beşikten düşüşü,

Hafız Noman'ın kovandan bal almak için tezeğe üfürüşü,

Baş ağağının Zeynebin elinden süt tasını düşürüşü,

Karşıkı bacının kanatlı kapu önünde yayık yayışı,

Küçük Nihal'in şehla bakışı,

Değirmen savacağından köpüklü suların Sakkar'a akışı,

Anamın ördüğü yün çorabın kırmızı nakışı,

Hacı ağının kavlı, fitilli çakmağın-dan sigara yakışı,

Kekliklerin Osman başından Hekâmatlara süzülüp akışı,

Çalı cingiriklerinin rüzgârdan sallanıp biri birine takılışı,

Bilgur kazanlarının altındaki ocakta, çalıların büyük bir çıtırtı ile yakılışı,

Güveyi tarafından, damdan gelinin başına kuru üzüm, leblebi, para atılışı.

Çocuklar tarafından bunların kapılışı.

Güllü teyzemin ahır sekisine çıkan üğürüklü kapının açılışı.

Davarların bayır aşağı koşup sürüye katılışı.

Daha neler neler...

İşte bunları duya duya dalmışım hayali bir uykuya. Sonradan derin bir rüyadan uyanır gibi doğruldum yavaş yavaş, gözlerimde belirdi iki damla yaş.

Bir anda gözümlü ilişti ağaç direklerin beyaz fincanlarına kuşlar konmuş. Kırılmış bir kısmı, kenarlarından sakat sesleri iletmez olmuş telleri. Üzerini yalayıp gider temmuzun sıcak rüzgârı, sabahın seher yelleri.

Fazlı dayı telefonda bağırır ta... Uzaklara. İşte göründü geliyor Hüseyin çavuş, durma ağam sen burdan savuş.

Bir bakışta eğri büğrü yollar, harap duvarlar, çekemez olmuş artık bağ sekile-

ri sırtındaki toprağı. Parça, parça, Tozlu tozlu yapılmış her tarafa örümcek ağı. Susuzluktan kavrulmuş üzümlerin yeşil yaprağı. İncirler küme küme ballanmış, bazıları. Yarılmış kabuğu, dış dış olmuş narlar. Sanki hastaya şifa ararlar, tüylü şeftaliler dal arasında. Gözüm kaldı teveklerdeki papaz karasında. Nasıl geçeyim bu yerlerden çalı cingiriklerini görmeden.

Dut mevsimi firiklenmiş çekirdeksizi. Bağ komşuları oturmuşlar dut çarşafının etrafına dizi dizi. Ağacın halçığında, Ayse bacının dut topladığı talik, içinde bir kaç ölü böcek, birkaç hergolik.

Uzaktan beyaz örtülü bacılar göründü. Geliyorlardı bağlardan, kimisi Hoşirikten kimi yazılardan. Anlatıyorlardı biri birlerine eski çağlardan, yaklaştılar biraz daha, tanıdım birer birer. Şu başında kalbur arkasında ineği, entarisinin altından görünen uzun gömleği, o bizim Emoşatun, gelişinden tanıdım. Gençliğinde çok güzeldi. Süt beyaz baş örtüsü bağlardı, yüzü yanık esmerdi. Ela gözleri kocamandı, ıslıl ıslıl yanardı. Çekik kaşları yüzüne başka bir güzellik verirdi. Çenesi incecik, yüzü genişti. Geniş alnın küçücük bir kara perçem düşer kıvrılırdı. Şimdi perişan haliyle, senelerin tatlı, acı hatıralarıyla bugüne kadar hayatını süre geldi. Kocası genç denecek yaşta romantizmadan bacaklarını ağırlı kablamaştı. Hareketten mahrum, kötürüm bir hale gelmişti, daima üşürdü. Bu hal aylarca devam etti. Doktorlar da kat'i bir şey söyleyemediler. İçten içten kemiklerinin sızladığını duyardı. Yorganın altında mütamadi şişelerde sıcak su bulundururdu. Temmuz ayında bile üşüdüğünü hissedirdi. Çok sinirliydi, bu titizlik, asabiyet senelerden beri yataktan çıkmama üzüntüsündendi. Bir erkeğin bir kadına mühtaç oluşu senelerce herşeyi onun clinden bekleyişi erkeklik gururuna dokunuyordu. Nedense çok yerdi, oburdu. Mevsimsiz, ümit edilmedik zamanda çeşitli yiyecekler isterdi. Bu hali hepisinden beterdi. Zavallı Emoş hatun, nereden bulur, kime giderdi. Kimden isteyebilirdi ki.

Çaresizlik içinde eli belinde eve boynu bükük dönerdi. «Yok işte bulamadım ne yapayım» diye kocasının yanı başına oturur ağlardı. Zaten gelirleri de yoktu. Son zamanlarda Hoşirikteki bir bağı, Çayırılık taki bahçesi bakımsızlıktan harap olmuştu. Bağ komşuları duvarların taşlarını çekmişler, bağ kapusunu, çalıları kırıp yakmışlar. Çocuklar herfene yapmışlardı.

İki çocukları vardı, Oğlu evlenir evlenmez karısını alınca postu İstanbul'a atmış. Kızının da asabi mizaçlı bir ayakka-bıcıya vermişlerdi. Beş altı çocukla dünyasını unutmuş gibiydi. Böylece komşuların ümidine kalmıştı bu iki zavallı.

Emoş hatun seneler boyunca çalıştı çabaladı, Çarıkkollorda sütlüyen çekmekten gözlerine ağrı geldi. Elleri parçalandı, bir defasında, parmağına batan zehirli bir dikan tırnak ile etin arasına saplanmıştı. Günlerdce acısını çekmiş ağlamıştı. Parmağını sıcak suya batırdı olmadı. Tuz dök-tü sızladı, emdi tükürdü buda faide vermedi. Ne yapmalı idi? Komşu Ümmühan bacıda bir ilâç varmış onu sürdüler kâretmedi. Bir zamanlar parmağı sarılı gezdi Kim ne dediyse onu yaptı velhasılı bir çaresini bulamadı. İçin için bir yaranın sızladığını acısının ta... Kalbine işlediğini hissetti. Çıldırıp deli olacaktı. Bir anda mahvolacaktı. «Yarabbi ne idi bu başıma gelen bir günah mı işledim sana karşı. Tövbe yarabbi bin defa tövbeler olsun» diye söyleniyordu. Birden aklına birşey geldi. Durdu bir anda. Gözlerini dikti bir noktaya baktı tavanda. Kafasından neler geçiyordu düşündü, düşündü kulakları uğuldadı, Kanında bir sıcaklık hissetti. Vücudunda bir ürperme hasıl oldu. Bilmem bir anda ne oldu. Başını eğdi önüne. Sonradan etrafına bakındı. Hemen entarisinin peşini beline vurdu. Yürüdü. Merdivenin başındaki lâstik ayakkabılarını giydi indi, aralıktan geçti, büyük kapıyı itti. Daha sonra mereğin kapısının mandalını kaldırdı açtı. Şöyle bir bakındı sağa sola. Ot dövdüğü meşe kütüğüne yaklaştı. Duvara dayalı idi, aldı yere yatırdı, dehre-

yi direkteki çividen çıkardı sağ eline aldı. Ayakta durdu şöyle bir tavana baktı. Du dakları kıpırdıyordu, bir şeyler mırıldanı yordu. Mereğin tavanı örümcek ağlarıyla doluydu. Örümcek ağlarına saman çöpleri yapışmıştı sarkıyorlardı. İçeride güzel bir ot kokusu, Kurumuş tozlanmış çiçek kokusu, Saman kokusu bir hoş, tozlu bir koku. Tavanda bir kurt ağacı kemiriyordu çıtır çıtır. İnce bir toz dökülüyordu otların üzerine. Pencerenin yırtık kâğıdı rüzgârdan titreyip acayip bir ses çıkarıyordu. Gün karşıki evin duvarına vurmuş oradan akşam güneşinin soluk ışıkları mereğe aksediyordu. Emoş hatun'un beyaz tavuğu yumurtlamak için otların, samanların içerisine yatmış başı görünüyordu. Zavallı kadının artık ayakta durmaya daha tahammülü kalmamıştı. Derinden bir of cektı. O sırada otların arasında ayaktan kamağını kütüğün üzerine koydu »artık yeter« dedi. Kurtulacaktı bu ağır, sızılardan. Dehreyi yavaşca kaldırdı bir anda indirecekti. O sırada otların arasınd ayatan kara kedinin gözleri fırl fırl dönmeğe başladı. Göz bebekleri irileşmiş parlıyordu. Gene her zaman olduğu gibi bu defada yaptığı mazaratlıktan korkarak dayak yiyeceğini zannetti. Emoş hatun elini kaldırdığında vuracak sandı. Kedi yerinden fırladı Emoş hatunun dizleri üzerine bastı atladı. O anda kuyruğuda Emoş hatunun yüzüne çarpmıştı. Bir sıçrayışta mereğin penceresini buldu. Pencerenin kâğıdını yırttı haydi dışarı. Emoş hatunun ödü koptu olduğu yere yığıldı. Dehre elinden düştü ve bayıldı.

Dışarı kanatlı kapı açıldı. Komşu kara zehra, hamur yuğuracaktı un toliğini istemeğe gelmişti. İçeri girdi Emoş hatunu aradı görünürlerde yoktu, seslendi cevap veren olmadı. Kilerin kapısı kilitli idi anahtar üzerinde bir defa dönmüşü. Mutfığı yokladı orada da yoktu. Gaz ocağı harıl harıl yanıyordu, tenceredeki su kaynıyor kapağı oynatıyordu »bu herhalde başka bir yere gitmemiş yakında olsa gerek« diyor söyleniyordu. Tekrar kanatlı kapıya

yürüdü döndü. Ahırın hepengi açıldı bir defada merdivenden aşağı seslendi. Çıt yok. İçı burkuldu »Hele bir mereğe ineyim belki davarlara yaprak verir ordadır« dedi. Gitti kapıyı açtı birde ne görsün Emoş hatun boylu boyunca uzanmış orda yatıyor. Yüzünde boncuk boncuk terler duruyordu. Korktu »yoksa öldümü« dedi Elini göğsüne koydu, kulağı ile dinledi nefes alıyordu. »Eyvah bayılmış« dedi. Hemen koştu tavukların çanağı orda idi. İçinde yarıya kadar su vardı. Suyun yüzünde saman çöpleri birde karınca ölüsü vardı. Suyu getirdi, Emoş hatunun yüzüne serpti, derken ayıktı Emoş hatun şöyle bir gerindi derin bir nefes aldı. Gözlerini çabuk çabuk açtı kapadı, etrafına şaşkın şaşkın baktı »ne olmuştu bana? ben neredeyim, Kara zehra niye gelmişti?« diye içinden söylendi. Sonra yavaş yavaş herşeyi hatırladı. Başından geçenleri anlattı.

Birgün köyden kardeşi gelmişti beraberce Cerrah'a gittiler. Tırnağının çekeceğini irinlenmiş kısmın temizleneceğini söyledi cerrah. O zamanın iptidai aletleriyle ameliyat yaptı. Parmağını sargı bezi olmadıgından örtüsünün bir kenarını yırtıp bağladılar yarayı. Ne olduysa sonradan bilmem zavallı Emoş hatunun parmağı sakat kaldı.

Zamanın sefaleti içerisinde eriyen bir ömür, amansız ağırlar zavallı kocasını içten kemiriyordu. O günkü halinde bir tuhafılıkta vardı. Rengi daha sararmış, kulaklarının arkasına kadar, Elleri titriyordu, Manasız manasız bakışlar bir daha dönülmiyecek bir yolculuğa işaret etti bunlar. Gece yarısından sonra horoz ötümüne kadar inledi inledi. Bir ara hiç kıpırdamadı. Ta... uzaklardan sesler işitiyor gibi durdu dinledi. Sonradan pencereye yüzünü döndü, kibleye doğruldu. Daha henüz şafak atmış tan yerinde hafif bir kıızılık belirmişti. Derken bulutların kenarları sırmalandı. Az sonra kırmızı kenarlı bulutlar beyazlanmaya başladı. Ağaçlardaki yapraklar doruklarda yavaş yavaş şehir

rüzgârlariyle kıpırdaşıyordu. Çiğil çiğil akan Andiri deresinin çamurlu kıvrımının kıyısında bitmiş, mavi çiçekle sıvanmış karpuzların yaprakları terlemişti. Çiçeklerdeki bal arıları kanatlarını sırtlarına yatırmışlar uyuyorlardı. Arada sırada arılar şöyle bir ürperiyorlar, titrer gibi yapıyorlardı. Onlarda birşeyler duymuşlardı sanki. Ta... karşıardan bir köpek uluması duyuldu, Osman başında bir ışık belirdi ve söndü. Bir ruhun teslim olduğu andı bu. Baş yastığa düştü, Gözleri açık, yüzünde çocuksu bir gülüş donmuş kalmıştı. Biraz sonra minarede sabah namazı okundu. Bir bağ kapısı açıldı, sonra bir ayak sesi, Beyaz örtülü birisi yürüdü çeşmeye doğru. Koyunlar ağılda halâ geviş getirip, kıl kaçiler gernesiyorlardı. Bir kaykuş öttü çirkin sesiyle, Bir yarasa kondu duvarın deliğine, Nar ağacının altında yatan kara kedi kamburunu çıkardı arka ayaklarını karnına çekti, bir hamlede öne doğru atıldı yakaladı çekirgeyi pençesiyle. kokladı kokladı.

Mahalle yavaş yavaş uyanıyordu bu kara günden habersiz. Dursun efendi üç dutlara çifte gidecekti, bilmem kaç evlek bostan yeri sürecekti. Çekti ahırdan topal atını, semeri hayvanın sırtına vuracaktı ki o anda bir çığlık koptu karşıdaki damda. Baktı o tarafa tuhaf sakalını karıştırdı parmaklariyle dedi «Ya hak...»

Güneşin pembe rengi karşıki bayırlara vurmuştu, badem çiçekleri daha pembe görünüyordu. Dallarda küme küme, Bir çocuk ağlaması yankılandı bademliklerde. Sela sesi duyuldu aşağı minarede. Kör hafız içimi yaktın ta derinden, yüreğimi oynattın yerinden, sabah sabah yanık sesinle. Nice günler o bayırları tırmandın, minareye çıktın fırlandın, elindeki değneğin başındaki fesinle.

Daha sonra mahallede bir vaveyla koptu. Damdaki güvercinler kanat çırpı, herkes işini bıraktı. Ruhuna fatihalar okundu. Sonra iki sal taş bir tümsek daha peyda oldu topraklıklarda, Sessiz yatanlar arasında.

Beklediğim Kuşlar

Mehmet ERGÖNÜL

Dallar tomurcuklanmaya başlayınca
Kuşları beklerim usanmadan.
Gözleri umut, gagası sevinç kuşları
Ömür boyu..

Dönerler birer birer, sürü sürü, katar katar

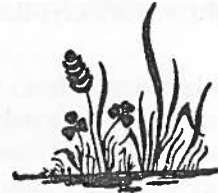
Kanatlarında güneyden bir damla ses.
Daha beklediklerim var benim,
Kanatlarında sevdâ, gözlerinde heves.

Kar, mor dağlarda parça parça
Dudaklar susuzluktan.
Ufukları gözlerim biteviye
Sanki gelecek var uzaktan.

Buğulanmaya başlar toprak,
Çatlar sabrın tomurcuğu dallarda.
Lâleler açılır, ince yollarda sarı
Bir sessizlik doldurur dağları.

Serçeler üşüyünce yuvalarında
Döner göçmen kuşlar yavaş yavaş
Son yaprakla uçan son kuş.
Beklediğimden habersiz, uçmuş.

Leylekler, puhular, sunalar, sarıbaşlar,
Gelin, güney gibiyim yeşil ve ılık.
Adımı bilmediğim garip kuşlar,
Olmasın aramızda ayrılık...

GERÇEKTEN KAÇIŞ

Yazan : Nuri ONAT

Gerçeklerden niçin kaçıyor insanoğlu? Onun bu tutumu, bazı kez de eylemselliğe dönüşen davranışları sığınma mıdır, savunma içgüdü müdür, yoksa bilinçdışı olaylara karşı ayaklanma mıdır?... Neden, bunlardan hangisi olursa olsun, gerçeklerden kaçtığımız apaçık; hem de tutkuyla, inatla ve gönül verircesine.

Gerçek somuttur; gözle görülebilir, elle tutulabilir. Başka bir anlatımla, nesnel olduğu için dünyanın her yerinde benzer niteliktedir gerçek. O, Avrupa'da başka, Amerika'da başka, Asya'da ya da Türkiye'de başka görülemez, düşünülemez.

Gerçek, deneyseldir. Onda oluşları, deneyerek, çözümleyerek, bileşimleyerek bilgi dağarcığımıza aktarabiliriz. Yeter ki ona sırt çevirmeyelim, gözümüzü kapamayalım, kulağımızı tıkamayalım. Öyle ise niçin kaçıyoruz gerçekten? Kısaca karşılık verelim : Acıdır da ondan...

Konuyu, dumanı tüten en gündelik olayları tanık göstererek tartışmak istiyoruz : Amerikalı astronotlar Ay'a gidip geldiler. Bu olay, insanlık tarihinin çok önemli bir aşamasıdır. Belki, «aşama» yerine «evre» terimini kullanmak daha doğru olur. Çünkü, Ay'ın gözlenmesi ve incelenmesi, uzayla ilgili çalışmaların ilki olmaktadır. Önümüzdeki yıllar ya da aylar, daha çok bulgulara gebe bulunmaktadır.

Biz ne yaptık bu konuda? Kimimiz, «Ay'a gidilemez. Çünkü, o nurdur; insanı çarpar.» Kimimiz de, «Ay'a gidenlerin hepsi Türkmiş. Oraya götüren araçları da Türkler yapmış.» dedik. İkinci iddiayı kulaklarımızla işittik. Birinciye de gazeteler de okuduk.

Şimdi soruları eleştirelim : Gerçekten de Ay'a gittik mi? Biz mi yaptık astronotları oraya götüren araçları? Soruların yanıtları elbette ki olumsuz olacaktır. Bu tu-

tum, hem üzüntü, hem utanç veriyor insana. Üzüntünün nedeni şu : Türk ulusu, yetenekleri bakımından hiç bir ulustan geri değildir. Böyle bir iddia ne bilimselliğe sığar, ne de geçmiş olayların su yüzüne çıkardığı gerçeklerle bağdaşır. Peki, hangi görünmez güçler bizi bu üzüntü batağına itiyor?... Kuşkusuz diyebiliriz ki, bu güçler, tutuculuğa, gericiliğe, yobazlığa ve bağınazlığa ödün veren akımlardır. Kısacası, GERÇEKTEN KAÇIŞ'ı alkışlayan uğursuz ellerdir.

Gerçeğe, bilimselliğe yönelemiyoruz, hoşgörülü olamıyoruz ama, dinsel duyguların yüceliğine gölge düşüren çok bayağı davranışlarla, Atatürkçü ve devrimci güçlerin karşısında çıkabiliyoruz. «Ülül-emre itaat» sloganını sakız gibi çiğniyoruz ama, Devlet güçlerine karşı gemi azıya alabiliyoruz; yakıp yıkmaktan yabanıl bir zevk duyuyoruz...

Utancımızın nedeni de şu : Gerçekten kaçtığımız için rahatça yalan söyleyebiliyoruz. İşimize geldiği için, türlü yanıltma lara başvurarak bireylerimizi, yığınlarımızı ve toplumumuzu gerçeklerin olumlu etkileri dışında tutabiliyoruz. Ondan sonra da, geri kaldığımız için dövünüyoruz; kısır döngüden çıkış yolları arıyoruz. Olur mu böyle şey?... Hem gerçekten kaçacağız, hem de Uzay Çağı'nın gelişimine ayak uyduracağız... Nerede görülmüştür bu büyü- lü kalkınma formülü?...

Gerçeğin acı, düş'ün tatlı olduğunu çoğumuz biliriz. Bu bakımdan, gerçekçi olmak, biraz da acı çekmek demektir. Tevfik Fikret, bir deyişinde oğluna şöyle seslenmişti : «Haluk, acı şeyler, fakat gerçek...» İsmail Habip de, «Çile çekmeyen varlığını duyamaz.» demişti. Çok doğru sözler, bunlar.

Acı çekmek, her zaman fizik anlamda

olmaz. Toplumunun sorunları karşısında bunalan, onlara tutarlı çözüm yolları arayan kişiler de acı çekerler. Hem de en derinden, en etkili biçimde. Acı çekmek, bir olgunlaşma aşamasına gelme, bir gerilme niteliğidir. Sorumluluk duyma bilincine erişme ve sorumluluk yüklenme yetkinliğidir acı çekme. Bu yetkinliğe de, ancak, gerçeklerin üzerine korkusuzca yürümekle ulaşılabilir.

İnsanoğlu, «Atom Çağı»nı da geride bıraktı bu yaz. Şimdi, «Uzay Çağı»nın dış kapısı eşliğinde bulunuyoruz. Ay, bu çağın ilk basamağıdır. Yakında, Merih'in, Venüs'ün ve başka yıldızların yollarının da açılacağı besbelli. Bu konuda hiç kuşku-muz olmaması gerektiğinin kanıtı, bütün geçersiz inançların, olumsuz tutum ve davranışların bombardımanına uğrayan gerçeğin, somut olarak ortaya çıkmasıdır.

Armstrong'un Ay'a ayak bastığı anı düşünüyorum. Televizyon ekranına yansıyan bu an, çok ilginçti, baş döndürücüydü.

Ay'a konmak pek önemli görülmeyebilir. Ne var ki, merdivenin dokuzuncu basamağını da inip Ay toprağına ayak basmak, öyle her kişinin yapabileceği iş değildir. Ay'a ayak basma anı gerçekten de çok görkemliydi. Astronot, dokuzuncu basamağı aşarken, en taze gerçekle burun buruna, kucak kucağı idi. Düş ile gerçek arasındaki çatışma anydı bu. Ayağını attı, geri çekti. Birkaç kez daha attı ayağını Ay toprağına, yine geri çekti. Sanki, gerçekle düş'ün boğuşmasıydı ekranda izlediğimiz sahne.

Adam, yere basmadan dönebilirdi de. Bu girişimden ötürü onu kimse kınayamazdı. Ama, o, gerçeğe yumulmasını bildi. Peşinden Aldrin de indi merdiveni. Hem de daha güvenli, daha atılgan olarak.

Şu iki sözcük üzerinde biraz durmak gerekiyordu: Güven ve atılganlık. Görüş açısı bir yerden sonra genişleme yeteneğini yitiren, günümüzün deyimiyle kafası donan kişide ne güven duygusu, ne de atılganlık çabası kalır. Böylesi kişi, gerçekten

kaçtığı için, kendi dar dünyasının izbeleninde çırpınıp durur. Gerçekler karşısında göstereceği ilk tepki de, her zaman olduğu gibi yine ondan kaçmaktır. Armstrong ve Aldrin, gerçekten kaçmayı değil, ona dalmayı yeğ buldular. Onlara çok şey borç-luuz.

Güven, bir inanma işidir. Öyle bir inanma ki, gerçekler karşısında ne Beyazıt Kulesi'nden Üsküdar'a uçanı lânetler, ne de memleketi, yüzyıllarca kitap basma makinesinden yoksun bırakır. Bilimsellikten koptukça güvenimizi yitiriyoruz; güvenimizi yitirdikçe de kendi kabuğumuza çekiliyoruz. Hiç bir bilim dalının son sözünü söylemediği, yeni bulgular peşinde koştuğu bu çağda, bilim dışı tutumların, davranışların ve eylemlerin ne denli anlamsızlık olduğu gerçeği üzerine eğilmenin zamanı geçmektedir.

Ne oluyor bize; kanımız mı kurudu, yoksa beynimiz mi dondu? Niçin, her gün biraz daha geri gitmenin, gerçeklerin baskısından kurtulmanın özlemi içindeyiz? Niçin, «Bugün dünden daha iyiyim, daha gerçekçiyim.» Diyemiyoruz? Gerçekçiliğin alabildiğine egemen olduğu bu çağda, gerçekten kaçış yaklaşıyor mu bize? «Hayatta en hakiki mürşit ilimdir.» diyen Ata'mızın öğüdüne bağlılığımız böyle mi olacaktı?

Gerçekten kaçmanın da bir gereksinme olduğu doğrudur. Bu kaçış, yeni girişimler için güç biriktirme amacına dönükse, elbette ki saygıdeğerektir. Bu gibiler, bir süre için gerçekten kaçarlar bile, yeni atılımların, özgün görüşlerin önderi, geçerli çözüm yollarının uygulayıcısı olmaktadır. Yoksa, sırtüstü yatıp günlerini gün etme kaygısında değildirler.

Ne mutlu gerçeklerden kaçmayanlara!...

A. RIZA ERSÖZEN'LE KONUŞTUK

İlkü SOYLU

Bir otobüs yolculuğu sırasında elime geçen Milliyet gazetesini dalgın dalgın karıştırırken gözlerime tanıdık bir yüz takılıyor... Dikkatle bakınca bu yüz, hemşehrimiz Ali Rıza Ersözen olarak çıkıyor karşıma... Şaşkınlıkla resim altındaki açıklamayı okuyor ve Ali Rıza Bey'in Milliyet gazetesinin açtığı Ali Naci Karacan yarışmasında ikinci geldiğini öğreniyorum... Değerli hemşehrimizin başarısını kutlamak ve AĞIN dergisi adına bir röportaj yapmak için doğru evine gidiyorum...

İşte o günkü konuşmalarımızdan parçalar :

Bu nâciz hemşehrinizle bir röportaj yapmak istemenizi şükranla karşılarken, sizin ve okuyucularınızın sabırlarını kötüye kullanmış olmaktan korktuğumu söylemekten de kendimi alamıyorum.

Bana, düşüncelerimi bu vesile ile açıklama fırsatını vermiş olmanızdan ötürü size ve AĞIN dergisi yöneticilerine şükranlarımı sunmayı görev saydığımı da eklemek isterim.

Şimdi, uygun bulursanız soracaklarınıza hemen geçebiliriz.

— **MİLLİYET Gazetesi'nin «Eski eserlerin günümüzdeki Yürkçeye çevrilmesi» yarışmasına girmeyi nasıl karar verdiniz?**

Milliyet gazetesinde bu haberi okuyup düşünerek eve dönerken kafamda bir anda sanki güçlü bir ışık parlamıştı : Bu yarışmaya katılamaz mı idim? Karar verebilmek için çok düşündüm, eski yazıyı okuyup yazmadaki bilgimi, Osmanlı dilindeki çapımı ölçtüm ve sonunda katılma kararını verdim.

— **Neden bu eseri seçtiniz?**

Yarışmaya katılma kararını teenni ile vermiştim. Ancak karardan sonra, yarışma koşullarına uygun, çevirmek üzere eser aramaya koyuldum. Böylece pek çok eserleri inceledim. Sonunda herkesin (CEVDET PAŞA TARİHİ) olarak tanıdığı ve orijinal adı (TERTİB-İ CEDİD TARİH-İ CEVDET) olan eseri, yarışma şartlarından olan «kıymeti büyük, Türkçeleştirilmesinde, günümüzün ve geleceğin kuşaklarına faydalı» nitelikte bularak bunu çevirmeye karar verdim. Bunu seçmemdeki amaç şu idi : (Vekayi-i Devlet-i Âliye) adını da taşıyan ve 30 yıl gibi çok uzun yıllar emek verilerek yazılan bu 12 ciltlik eser, arşiv belgelerine dayanılarak, metod yönünden İbni-i Haldun ile büyük Fransız, İngiliz ve Alman tarihçilerinin bazılarından yararlanılmış olarak, tarih görüşü ve anlatışı kendine özgü bir özellik taşıyan, ciddi ve güvenilir nitelikleri yanında, bilimsel niteliği ağır basan, yazıldığı zamana olduğu kadar gerek kendinden sonraya ve gerekse günümüze ve hatta geleceğe de ışık tutan dev bir eser olması idi.

— **Uzun ve titiz bir çalışmayı gerektiren bu yarışmaya hazırlanırken umutlu mu idiniz?**

— Sanıyorum ki, herhangi bir işe başlayan bir insan, çalışmasının sonundan ve başarısından umutlu değilse nefesine güveni yok demektir ki, o takdirde başarı şansını zaten yitirmiş olur ve böylece çalışması da verimli olamayacağından, yararsız bir işe, bir angaryeye girmiş olur. Resmî görevimden arta kalan bu gerçekten ağır ve çok yorucu işi kesinlikle başar-

mak kararında idim.

Yüz yıl evvelin Osmanlı bilim dilinin çok ağır, ağdalı, bugün için anlaşılma olanağı olmıyan, çağının söyleyiş ve biçimlendirme özelliği ile yazılmış ve 85 yıl evvel basılmış olma zorlukları, benim, başarıya ulaşma ve iç gücümü (İrade) ve bütün zorlukları yenme kararımı kamçılamakta idi. Böylece başarılı bir sonucu kesinlikle beklediğimi, yapmakta olduğum işten son derece güvenli bulunduğumu, müsaadenizle belirtmek isterim.

— Yarışmada ikinciliği aldığınızı nasıl öğrendiniz?

1 Temmuz Salı günü saat 10.00 da MİLLİYET gazetesinin Dış Münasebetler Şefi olan zat telefonla, ikinciliği kazandığımı müjdeliyerek, ödülü almaklığım için 7 Temmuz Pazartesi günü saat 11,00 de İstanbul'da bulunmamı bildiriyordu. Bu sonucu öğrenmenin beni çok sevindirdiğini özellikle belirtmek isterim. Düşünü- nüz; resmî görevimin yanında sekiz aya yaklaşan bir süre içinde, gece ve gündüz, bayram ve resmî tatillerde ağır ve yorucu, yıpratıcı bir çalışmanın yanı sıra, çocukları- mın nafakasından keserek pek çok ta kaçınılmaz harcamalar yapmıştım. Bunun ürününü böylece almış olmak mutluluk verici idi. Ayrıca yorucu bir çalışma ile ortaya getirilen yapıtın seçkin ve saygıde- ğer jüri tarafından ikinciliğe lâyık görül- mesi de çalışmanın verimliliğini gösteren bir belgittir.

— Sizi bu başarıya götüren nedenler nelerdir?

— Bir yapıt, bir bakıma sahibinin ka- rakterini yansıtan bütün etmenlerin etki- sini taşır. Bu etmenlerin bir bölümünü ya- pıt sahibinin, zamanının ve ulusunun öte- sinde aramak gerektir.

İnsan, eğer kendini dinlemek isterse önce başkalarını dinlemekle işe başlama- lıdır. Yaptığı işin beğenilmesini istiyorsa, başkalarının işlerine de değer vermesini bilmelidir.

Uygar insanın en son elde ettiği nite-

lik, hüküm vermekte sabırlı davranmak- tır. Böyle bir niteliği kazanmak için de çok büyük bir iç gücü (İrade) gerekme- ktedir.

Şurası kesin bir gerçektir ki, çevre- mizdeki etki iyi veya kötü olsun, hepimi- zin rolü olan bir dünyada yaşıyoruz. Dün- yamız hem iyilik ve hem de kötülük dün- yasıdır. Benliğimizi ancak kendimiz do- kuyabiliriz. Gönül mutluluğuna ermenin tek yolu şudur: «Bir insan olarak kendi- mize, ailemize, çevre ve yöremize, yurt ve ulusumuza, sonra da tüm insanlığa yap- makla borçlu ve yükümlü bulunduğumuz görevimizi tam yaptık mı?» sorusuna olumlu karşılık verebilene ne mutlu...

— Edebiyat alanında başka çalışma- larınız olmuş mudur?

— Edebiyata karşı kopmaz, koparıla- maz bağlarla bağlı ilğim var. Bütün yor- gunluklarımı ancak edebî eserleri oku- makla yok edebilirim. Doymak bilmiyen bir okuma tutkunluğum vardır. Sonra da amatörce denemeler...

— Gelecek için neler düşünüyorsunuz?

— Önce çocuklarıma temiz bir ad bırakmak... Birinci ve ikinci ciltlerini gü- nümüzün ve geleceğin kuşaklarına kazan- dırmak amacı ile Türkçeleştirdiğim bu iki eserin basılması ve kamu oyunun yararlanılmasına sunulması enbüyük arzu ve di- leğimdir. Ancak buna, benim olanakları- mın elvermediği bir gerçektir. Bu gerçek karşısında kalan on cildin de Türkçeleş- tirilmesinden sonra, bu gerçek değerdeki dev eserin (12 cildin) kitap olarak ba- sılarak çürümekten ve yüz yıllık uykusun- dan kurtarılması ve kamunun yararına, kavuşturulmasını devlet, üniversite ve özel yayın evlerinden beklemek tek dileğim olup, bunun gerçekleşmesini görmek tek mutluluğum olacaktır. Bunu gerçekleştire- mek onurunu kazanacaklara ulusça şük- ran duyacağımız da kuşkusuz bir gerçektir.

Bu kadar uzun süren konuşmadan sonra benden biyografimi de istemekte-

siniz. Oysaki ben, sizin ve saygı değer Ağın okuyucularının sabırlarını bitirmiş olmanın mahçubiyetini duymaktayım.

Hem canım benim yaşantımın bilinmiyen yanı mı varki? Ağın'ımızın tüm çocuklarının yaşantıları az ayırımlar birbirinin benzeri değil midir ki?

«Lâl olursun söylesem bir fıkra tâbîsinden, Bir sahife açsam ağlarsın kitabîsinden.»

Şu anda kalbime gizli acılar kor gibi yağıyor. Kalbimde karışık anılar ağlıyor. Ancak ne var ki; sabrı olmıyanlar gerçekten yoksul olanlardır. Böylece hayatın zincirleri ellerimizi bağlamakta direndikçe bizim de gücümüzü bilmemiz ve çalışmamız bir zorunluluktur. Ancak bununladır ki, yalçın kayaları yontarak ince bir şiir haline getirmek becerisini kazanabiliriz.

Anadolu'nun küçük, bakımsız, düşün yönünden olmasa da yaşantısı yönünden geri kalmış, içinde kapanık, çilekeş bir kasabacığın olan AĞIN. Değerli ozan Behçet Kemal Çağlar'ın da bir ara gelip, geçtiği ve şu satırlarında dile getirdiği Ağın :

«Bülbüller dadansın gönül bağına,
Selâm versin hem soluna, sağına,
Düşe kalka geldik yeşil Ağın'a
Gayrı ne dert kalır, ne de gam kalır.»

İşte savaş tanrısının elini, ben 13 günlük bir çocukken, 20 yaşını henüz geçmiş babamı, ürününü kaldırmakta olduğu tarlasından çekip, alarak, Doğu Anadolu'da, Rus sınırlarında savaşın ortasına bıraktı. Ve işte gidiş o gidiş... Öyle bir gidiş ki, dönüşü yok bu gidişin!.....

Evet... Bu yirmi yaşını yeni aşmış delikanlının kanı ve canı yurdunun Doğu Cephesinde. Rus kurşunu ile toprağa karışırken, 18 yaşındaki beş yıllık karısını dul ve 13 günlük bıraktığı oğlunu sayısız ızdırıp ve yoksulluğun, kucağına ve günde yüz defa kahr ederek öldüren kollarına emanet ediyordu.

Bu koşullar altında, sefaletle ku-

cak kucağına Elâzığ'da, İstanbul'da ilkokulu; Gümüşhane'de, Trabzon ve Giresun'da okuyarak ortaokulu bitirebildim. Daha sonra devlet çarkında ve ilk basamaklarda başlayan çeşitli memuriyet görevleri : Öğretmen vekilliği, Tahrirat Kâtipliği, Kütüphane Memurluğu, Millî Eğitim Başkâtipliği, Arşiv memurluğu ve nihayet bugünkü görevim. Yarım kalmış öğrenimini tamamlamak için, kendimi yetiştirmek çabaları ile okumak, son nefesime değin okumak...

Bugün yarım yüzyılı aşan yaşıma, ağarmış saçlarım ve kırışmış yüzüm; dört çocuğumla bir çılgın selim önünde sürükleniyorum.

Her beş, on yılda bir yolum silaya düşende kıyılarında koşup, oynadığım, ağın sularında taş kaydırduğım, ılık sularında yüzdüğüm Murat boylarında gezerken. yazarını bilemediğim şu dörtlük dilimden düşmezdi :

«Durmadan yürüsün seferin mi var?
Dosta iletecek haberin mi var?
Hıçkıran sesinde kederin mi var?
Senin de dertlerin derin mi Fırat?»

Evet, işte böylece bir değirmen taşı gibi, hep dönüyorum. Amma kul önünde değil. Bu güne değin yolumu aydınlatan bir kuraldan bir santim bile ayrılmadım ve hiçbir zevk tanımadım : Kötülük bilmiyen, insanı bıktırmıyan, kendisine eziyet etsen arkadaş ve en iyi dost : Kitap.

Çocuklarıma ve gençliğe şunu söylemek isterim :

Bu ulusun değerini gerçekten tanıyabilmek için tarih bilginizi güçlendirip, zenginleştiriniz. Atatürk'ün düşüncelerini iyi inceleyiniz ve onu tüm olarak tanıyınız. İşte o zaman tarih size yeni yeni ulusal değerler gösterecektir.

Hiçbir zaman ve mekânda bilgisizlikten, mutluluğun doğduğu görülmemiştir. Adalet gerçekten; mutluluk adaletten doğabilir. Eğer ışık hayatın ilk sevgisi ise, sevgi de kalbin ışığı değil midir?

DEREGEZEN'LI MEHMET AĞA

Ali Rıza CERİT

Çocukluğumun karanlıkları arasından güç hatırlıyorum, Mehmet Ağanın bizim mahalleye gelişini. Çok küçüktük henüz, 1929 kıtlığı yeni başlamıştı. Mutmur bucağına bağlı bir köy grubuna verilmiştir; «Deregezen» adı.

Yıl kurak geçmişti. Dar bir vadiye sıkışık, toprağının çok kısmı taşlık ve kayalık olan bu bölgede de tarım verimi çok az olmuştu o yıl...

Kasabasının sık-sık yağmur dâasına çıktığını ve dâadan eli ve gönlü boş olarak döndüğünü hatırlıyorum hayal-meyal. Darının tümününin kâğıt para bir liraya çıktığı günlerdi bu. Büyükler konuşuyorlardı kendi aralarında : Mutmur köylerinde özellikle Deregezen taraflarında hiç ekin olmamıştı, köylü yiyecek ve hayvan yemi bakımından büyük darlık çekiyormuş, hayvanlarının bir kısmını yok pahasına elinden çıkarmış, bir çift öküzünü, varsa sağlıklı ineğini önüne katmış çoluk çocuğunu yanına almış köylerini terketmişti köylüler... Bu bir bakıma dahili göç manzarası gösteriyor olmalıydı.

Anadoluda toprağın bırakılması çok zordur, etin kemikten ayrılması gibi bir şey...

Üç-dört aile de bizim mahalleye gelmişti. Mevsim sonbahardı, aylardan Ekim olmalıydı. Çünkü güz tohumları ekiliyordu... O zamanlar Ermeni vatandaşlartmız henüz gitmişlerdi başka memleketlere, bütün ustalıklarını kullanarak yaptıkları evleri sapa-sağlam, boyaları ile duruyordu.

Yeni gelenler boş olan ve yerli halkın zararına uğramamış Ermeni evlerine yerleştiler beleşten. İşte Mehmet Ağa ve kardeşi Hacı da bu gelenler arasındaydı. Ve bu köylülerin göç söylentilerinden bir kaç hafta sonra gelmişlerdi.

Hacı, çoluk-çocuk, öküz inek sahibiydi. Hemen öküzlerini ineğini bizim Mahalleden Efendi Babanın ahırına çekti. Kendisi ile marabalık konusunda anlaştılar. Efendi Baba rahmetli tedbirli adamdı, oldukça geniş toprağı vardı. Buğday ve arpa anbarları bir sene evvelki mahsul ile dop-dolu olurdu her yıl. Mereği de saman ve otla...

Hacının gönlü bir rahat etti, yiyecekten alaftan yana. Geldiğinin üçüncü günü Efendi Babanın elini öptü ve ertesi günü şafakla Ziyaret arkasındaki büyük tarlada çift koştı. Çocuklarının yiyeceğini karşılamak için de beş tümün buğday beş tümün arpa aldı avans olarak ve öğüttü su değirmeninde.

Hacı, artık büyük bir mutlulukla çiftine devam ediyordu. Çocuklarının karnı sıcak çorba, elleri buram buram saç ekmeği görmüştü artık. Günlerce açlıktan kocaman açılan gözleri, dünyanın güzelliklerini seçmeğe yeniden başlamıştı. Ve Hacının oturduğu ermeni evinin bacası yenden tütmeye başlamıştı uzun bir beklemeden sonra bu Ekim ayında...

Aylarca kuru yaprak ve kuru ot kökü yiyen inek de ahıra çekilmiş yemlenmeye başlamış, damarlanmış ve südü artmıştı hayvanın...

Mehmet Ağaya gelince, onun ne ineği, ne öküzü ne at ne avrat hiçbir şeyi yoktu. Kardeşi ile de arası pek iyi değildi köyden beri. Onun ellerinden, kollarından başka birşeyi yoktu ekmeğini kazanacak.

Bir çoban çakmağı vardı cıgarasını yakacak, çakmak taşı ile ateş alan, Arapkir demircilerinin yaptığı bir çelik parçası... Bir kelep de içi gav dolu çakmak fitili; eskiliğinden kararmış, yer yer paslanmış iğnecilerin enjektör kutusu büyüklüğünde ağır tütün tabakası, yarım kilo

kadar da bostanların kuytu yerinde yetiştirdiği kendi eliyle kurutup kırdığı kaçak tütün ve beş deste kaçak kâğıdı, Mehmet Ağanın bütün varlığı bundan ibaretti. Yeğ'in tiryaki idi Mehmet Ağa. Gerçi hiç zengin sayılmazdı ama sigara sarışında, kâğıdı diliyle ıslatışında ve çoban çakmağını bir kaç çakışta ateşleyip fitili tutuşturmasında ve ille sigarasını şahadet parmağı ile orta parmağı arasına alıp derin nefeslerle çekişinde bir asalet bir zenginlik vardı onun...

Konuşması da tek tek önemli adamlarinki gibi yerli nüktelerle karışık ve tatlı idi. Sözü sohbeti hoş bir adamdı velhasıl...

Mehmet Ağa, iyi günlerinde zaman zaman tek tüfeğini tamir ettirdiği ve birlikte av sohbetleri yaptığı tüfekçi saatçı komşumuz Mehmet Ustanın yanında geçirdi misafir olarak. Fakat ona da uzun zaman zahmet veremezdi.

Üç gün sonra da bir eski kilime sardığı yatağını sırtladı bir başka ermeni evine taşıdı.

Gerçi onun da etraftan topladığı çalıncı ile ocağı yanıyor bacası tütüyordu ama, ne fakir odasını düzenliyecek bir kârısı, ne de ocakta kaynayan dolu bir tenceresi, ve buram-buram kokan saç ekmeği vardı...

Dizlerini kıvrırır yarı aç yarı tok mide sine dayar, ocağın karşısında oturur, köydeki bolluk yılları düşünürdü. Yanan çalıların alevleri sanki ruhunu ısıtır, bu alevlerden gözlerine, gönlüne doyurucu Tanrısal bir sıcaklık yayılırdı...

Eski ahabından ekmeğini kazanmak için ödünç olarak bir kazma ile bir bel temin etti. Topraktan kopup yevmiye ile ırgatlık etmek güç geliyordu ona ama başka bir umudu yoktu dünyada. Bir kaç gün de misafir sever komşulardan gelen birer kap yemekle idare etti. Bu da çok ağır geliyordu ona. Muhakkak çalışması lâzımdı. Yeni komşuları da bakışları ile bunu anlatmak istiyorlardı kendisine. Bağ kazma, kışlık odun kesme zamanıydı.

Kasabaya geldiğinin haftasında yamalı yerli bezinden şalvarının üzerine taban-

ları yer yer delinmiş yün dizlemesini çekti. Onun üzerine de akşamdan ıslağa koyup yumuşattığı çarıkclarını giydi. Belini omuzuna vurdu. Yeni komşularından Osman Ağanın kapısını çaldı erkenden. Osman Ağa babacan ve anlayışlı adamdı, oldukça varlıklıydı. Bu mevsimde dört beş ırgat çalıştırırdı her gün.

Osman Ağa, Mehmet Ağayı görünce kapıdan buyur etti, baş köşeye geçirdi. Diğer ırgatlarla birlikte, böğrülceli reyhanlı sıcak erişte çorbası içildi. Mehmet Ağaya ayrı bir ilgi gösterdi, tatlı konuştu, ağırladı. Ve yemekten sonra,

— Mehmet Ağa birkaç gün de bizim misafirimiz olasın, seni ayağının tozuyla işe koşmamız ayıp olur. dedi.

Mehmet Ağa, güneş yanığı esmerden koyu sarıya dönen sakalı uzamış uzun yüzünü Osman Ağaya döndü, sakalına karışmış uzun kahve rengi kırçıl bıyıklarını, esmer, güneşin ve kara toprağın etkisi ile yer yer çatlamış biçimli büyük elleriyle sıvazladı :

— Hayır Osman Ağa, benim de kendime göre bir hesabım var. Çalışmam ve bana güler yüz, iyi kabul gösteren komşularıma yük olmamam lâzım. Bu suretle hem karnımı doyurur hem de birkaç kuruş tütün parası kazanırım. dedi.

— Benim kollarımdan başka bir çalışma aracım yok. Bir tek öküzümü geçen büyük kışta sattım. Başka malım ve gelirim de yok. Bakalım zaman ne gösterir.

Derin göz çukurlarında umutsuzluk ve toprak hasreti ile parlayan küçücük, insanlara iyilik ve dargınlıkla bakan gözlerinden koyu bir gölge gelip geçti. Sonra yine gözleri ıslı-ıslı ve dünya, umut dolu gözlerle bakıyordu...

Topraktan imkânsızlıklar içinde ayrılan, kopan kalbinde sessiz fırtınalar esiyordu, halbuki... Nasıl deniz vurgunu varsa bu da toprak vurgunu idi işte.

O ki kendi verimsiz, dilsiz toprağında çalışmıyordu Osman Ağanın koyu sarıdan ala, mora dönüşen yapraklı bağlarının kara toprağında çalışmalıydı. Toprak gübreli besinli, bağrından fışkıran gümrah üzüm tevekleri, nar çubukları zerdali,

YASAK AŞK

Beni sana yasakladılar
Kuşkonmaz bir kasım sabahı
En ağır kelepçeleri vurdular ellerime;
Sonra dudaklarıma, gözkapaklarıma.
Uzun soluklu bir yalnızlık duvarıyla,
Mutluluğa giden tüm yolları kapadılar
Doruk doruk tutkuların ötesinde,
Beni sana yasakladılar.

Boşa çıktı çok yönlü uğraşlar
Katran yüzlülere insanca bir yaşam sun-
maktan yana,
Onlar ki en derin denizleri kazdılar göz-
lerimde;
Yalnızlığımda en kör bıçakları bilediler
Sana bir güzel bir büyük çöşkunle geliyor-
dum,

Bırakmadılar;
Yitik ezgilerin pas tutmuş boşluğunda

Beni sana yasakladılar.
Büyük kentlerin eflatun akşamlarında
Geçen bir güne veda ederken karıncalar,
Ben ilk kez yudumladım,
Beraberliğin en büyük özlemini toprak
kadehlerden
Ve eğer kurtulabilirsem kırk başlı rezil
gecelerden,
Anlatabilirsem arınmışlığımla sanada,
İnan Doğa bile tükeninceye kadar seve-
ceğim seni,
Yasaklasalarda...

Vedat BALOŞ

kayısı, dut ağaçları ile gurur duyuyor gi-
biydi... Toprak canlı idi. Saçılacak her
tohum tanesi için arzulu, derinliklerine
kök sürecekle her türlü meyve fidanı için
iştahlıydı.

Mehmet Ağa, kıraç «Deregezen» köy-
lerinde böyle canlı toprak görmemişti hiç.
Kendi köylerinin toprağı ancak yağmurun
bol düştüğü senelerde tahıla bağrım açar,
tohuma gebe kalırdı... Hayret etti bu ka-
dar canlı toprak ın olurdu, kulağımla topra-
ğa koysa onun kalp atışlarını duyacak-
tı sanki. Böyle kalbi kanı ve damarı ile
canlı gibi yaşayan toprağa can kurbandı...

TÜRKÜLERLE TÜRKİYE

«Türkiyem bir değil binlerce türkü
her gün birini diyem» »»

Ben de türkü söylerim
Bala ceylan allı fistan giyende
Benim de türkülerim var
Kendimce
Ben de türkü söylerim
Ay odamda vuranda
Bir UZUN HAVA ki bitmez
Efkâr gelende
Ben de türkü söylerim
Dal meyveye erende
Her yanlarım sızılar ömrüm eyy
Senin ağrın nerende
Ben de türkü söylerim
Yâr yüzüme gülende
Kaşınca türküdür bu gurbet elde kimbilir
Kara - kara sevdalara düşende
Ben de türkü söylerim
Ölümsüzlük üstüne
TÜRKİYEM dağın taşına kurban
Hilâl kaşına kurban

Cemal ÇELİKER

Çılgın Dünyadan Sevgilerle

— Budak GENÇOSMAN —

Beatle'lardan John Lennon'ın Londra'da, «Çılgın Dünya» adını taktığı bir evi varmış. Bu Çılgın Dünya'daki bütün eşyalar yarımmış. Yani masa, koltuk, radyo, çaydanlık, kitap, lâmba... ne varsa, ya ortasından kesilip, yarısı atılmış, ya da yapılırken yarım izlenimi bırakacak biçimde yapılmış. Ayrıca odalar, salonlar birbirleriyle hiç ilgisi bulunmayan eşyalarla doluymuş.

Kitapçı vitrinlerinde «Çılgın Dünyadan Uzak» adında bir roman gözüme çarpar. Demek ki, John Lennon bunun tersini yaparak, kendi eliyle kendine bir çılgın dünya yaratmış! Ne için?...

Tuhafliğin sağladığı reklâm kolaylığından yararlanmak için mi?

Bir sanatçı olarak, güçsüzlüğünü ya da güçsüz yönlerini, böyle ipe sapa gelmez davranışlarla gürültüye getirmek için mi?

Hem müziğindeki, hem de yaşamındaki bu tür anlamsızlıklarla sağlanmış gibi görünen büyük ününü korumak ve sürdürmek için mi?

Yoksa sezemediğimiz, kavrayamadığımız ince bir görüşün, yeni bir felsefenin, değişik bir «bakış açısı»nın öncülüğünü mü yapıyor?

Yoksa John Lennon gerçekten böyle aykırı yaratılıшта bir insan mı?

Belki biri, ikisi, belki hiç biri... İnsana düşünme kolaylığı vermeyen bir durum. Başlangıçta gülünce kaçan, ekşimsi duygular uyandırıyor; ama, derinliğine olamıyor bu, çoğu güldürüler gibi yüzlek bir etki! Belki bu nedenle, çevreden algılanan ufak tefek şeylere takılıp gidiyor zihin.

Üstelik dışarda pırıl pırıl bir gökyüzü, ılgıt ılgıt bir yel var. Pencerenin önünde ki bahçede bahar var, yaz var, sonbahar var. Komşunun kuzusu var havuzda. Pencereyi aralayır,

— Yahu eskiden balık beslenirdi havuzlarda; kuzu da beslenebileceğini hiç bilmezdik, diyebilirim.

Sonra kuzunun sahibi olan Tahsin bey, belli belirsiz gülümseyerek karşılık verebilir :

— Doğru ama, balığı kedilerden korumak zor; bu yüzden işi kuzuya çevirdim.

Tahsin beyle konuşurken, ne çocuk seslerini, ne de pencerelerden dökülen şarkıları duymayız. Ama biz duymuyoruz diye onların varlıklarına da hiçbir zarar gelmez. Yani istesekte, istemesekte, duysakta duymasakta, sestem, sözden, renkten, biçimden, anlamdan örülü bir ortamın içinde oluruz. Kuzuyla havuz gibi birbirimize ne denli aykırı düşsekte, iyi kötü yaşamımızı sürdürebildikçe, bunun bilincine varamayız. Zaten derler ki, insan bulunduğu ortamla tam bir uyuşma içinde olsaydı, «tekâmül» sürecinden söz edilemezdi.

Birazdan akşam serinliği çökünce, mahallenin oğlanları, bahçe divarının dışında top oynamaya başlayacaklar. Sonra Tahsin beyin yeni yetme, mini etekli kızı, ancak mart kedilerinin koştuğu bahçe divarının üstünde cambazlık öğrenmeye başlayacak. O, divarın üstünde gidip geldikçe, oğlanlar tekmelerini, top yerine birbirlerinin kıçlarına yapıştıracaklar. Ve hep birden bağrışacaklar,

— Yuuuuuuhh!

Evet, böyle olacak ama, bütün bunların benimle ilişkisi ne? Neden dolmuşlar pencerenin önüne? Dışarıda değil de, içeride olsalardı ne değiştirdi?

Şimdi bu gürültüye bir de ressam gözüyle bakabilmeliydim. Öyle bir ressam ki, küçücük bir tomurcuklu dalı, ya da serçe kanadından bir teleği yapabilmek için bütün bir ömrü, gözünü kırpmadan koyabi-

len soy bir sanatçı! O soy sanatçı' şu pencereden baktığında, kimbilir daha neler neler görür, benim göremediğim...

Sekiz katlı bir apartmanın en yukarı balkonundan, uzun, ak çarşaflar sarkıyor. Rüzgârla şişip, köpük kümeleri gibi savruluyorlar. Şu anda onların yaşadığı şiiri duyabilmek için, acaba nasıl bir özelliğe sahip olmalıydım!

Genç olduğu halde sonbaharı biraz erken getirmiş olduğu anlaşılan, pas rengi yapraklı, dört çatal bir çam ağacı, nazla eğiliyor, bükülüyor. Dalların ikisi kalın ve uzun, öbür ikisi ise ince ve kısa. Mutlu bir aile gibiler. Büyük dallar baba ile ana, küçük dallar da çocuklar. Böyle rüzgârlı havalarda baba coşar, çapkınlaşır; bütün aile canlanır, şenlenir.

O, sekizinci kat balkonundan köpük, köpük savrulan ak çarşaflar da, pas rengi dallar da rüzgârın müziğini yaşıyorlar. Beethoven'de böyle duymadan yaşardı müziği. İmrenmemek elde mi?

Yaşamak isterdim o müziği!

Görüntünün şiirini yakalayabilmek için büyük bir ressam, sesin şiirini yakalayabilmek için de büyük bir müzikçi olmak isterdim. Hem de büyük... Aşağı kurtarmaz!

Oysa, bu kısa ömürcük içinde neyi başa yetirebilirsin... Hayata yeniden başlama olanağım bulunsa bile, bunlardan belki ancak birini, şöyle yarım yamalak, birini öğrenebilirim.

Yarım kalmak zorundayız; bu çemberi kıramayız. Gözlerimiz renklerin şiirini şöyle yarım yamalak duyabilse bile, kulaklarımız rüzgârın müziğine uzak kalır, ya da bunun tersi olur. John Lennon'ın dünyası, gerçekte hepimizin dünyası. Pence-remizin dışı da, içi de birbiriyle ilişkisi olmayan, birbirine ters düşen sayısız «şey» le dolu. Kediyle fare, tahtakurusuyla ilaç püskürtücü, dişiyle erkek, ölümle yaşam gibi. Gerçekte bir çılgın dünyanın ortasındayız biz. Ama buna şükretmeliyiz. Çünkü «tekâmülümüz», çünkü her gün biraz daha hayvanlıktan uzaklaşıp, insanlığa yaklaşılabilmemiz buna bağlıdır.

ÇEVREMİZDEN HABERLER

.. Neval Çelikoba ile Çetin Özbey İstanbul'da nişanlandılar. 19/8/1969

.. Münire Hosroşahi (Çobanoğlu) ile Hasan Hosroşahi İstanbul'da evlendiler. 21/8/1969

.. Münire Özbey (Kural) ile Dzn. Tğm. Mustafa Özbey Ankara'da evlendiler. 24/8/1969.

Çiftlere mutluluklar dileriz.

Bil - Gör - Duy

Özleminle, bir sene kaç gün.
Bilir misin?
Mevsimler kaç ay...

..
Kışın papatya, yazın kar
Sensiz olduğum zaman bahar
Görür müsün?

..
Umut oralarda kaldı
Yaşam doyulmaz hayaldir

İsrafil-Sür'unu çaldı

Duyar mısın?

Fethiye ÖNCÜLER

Çocukların Sayfası

ŞEMSIYE

Bir adam otelin holüne astığı şemsiyesinin üzerine bir kâğıt yazmıştı :

«Bu şemsiye bir yumrukta bir mandayı deviren meşhur bir boksöründür.»

Adam az sonra geri geldiği zaman şemsiyesinin yerinde yeller estiğini gördü. Askıya şöyle bir pusula ilâştirilmişti :

«Şemsiyenizi saatte 50 kilometre koşan bir koşucu almıştır.»

KALE DİREĞİ

Emekli öğretmen Mehmet Ali Bey her, akşam üstü evinin yakınındaki parka gider, bir müddet gazetesini okur, sağa sola bakar, temiz hava alır ve böylece dinlenir di.

Yine bir gün gazetesine öyle dalmıştı ki, önündeki boş sahaya gelip, takımlarını kurar ve futbol oynamaya başlayan çocukları farketmemişti bile. Ta ki bir şut hızla gelip Mehmet Ali Beyin kafasını buluncaya kadar. Mehmet Ali Bey çocukları severdi ama bu kadar fazlaydı artık. Çekilin, gidin buradan diye bağırdı. Bakın karşıda hiç kimse yok, gidin orada oynayın!

Küçük Ali kucağındaki topu yere bıraktı ve yaşlı amcaya seslendi :

— İyi ama sizin de bizimle gelmeniz lâzım; çünkü sol kale direğimiz sizsiniz.

Tabiat Bilgisi dersinde öğretmen «dışları anlatıyordu. Küçük Yalçın'ın dersi dinlemediğini farkedince, sordu :

— Söyle bakalım Yalçın, kaç çeşit dış vardır?

Yalçın biraz düşündü ve cevabı yaptırdı :

— Sağlam ve çürük olmak üzere iki çeşittir öğretmenim...

Ali sınıfta kaldığını gösteren karnesini babasına vermişti. Babası kaşları çatık, Karneyi inceledikten sonra :

— Sınıfta kalırsan sana çok kızacağı mı söylememiş miydim?

— Babacığım, ben de öğretmene söylemiştim ama dinletemedim.

★ Hakikatı bulmak o kadar zor değildir. Asıl mesele onu bulduktan sonra kaçırmamaktır.

★ Bir çok kimseler, paralarıyla pişmanlıktan başka bir şey satın alamazlar.

★ Fikirlerini değiştirmeyenler yalnız ölümlerle, delilerdir.

★ Gençken öğrenmiyen, ihtiyarlayınca da bilmiyecektir.

★ İstedğini söyleyen, istemediği şeyler işitecektir.

★ Sizinle alay eden çok defa sizi alkışlamaktan da geri durmaz. Sizi met hedenlerden çok, nasihat edenlere bağlanın.

DOĞUM GÜNÜ

Bugün doğum günü anneciğim,
Bir yaşına girdi bebeğimiz.
Sanki büyük bir adam gibi
Koşup duruyor sofralarda.

Bir şeyler söylüyor kendi kendine,
Bir bir tanıyor hepimizi.
Artık girmek istemiyor kundağa;
Hiç sevmiyor yalnızlığı.

Hele bir kucağına almayıver
Hemen basıyor çılgığı.
Artık kocaman oldu bebeğimiz;
Saçları kulaklarına iniyor,

Ayaklarına dar geliyor patikleri.
Elinden neler çekiyor oyuncaklar;
Artık onun da evimizde sesi
Soframızda yeri var...

Şükrü Enis REGÜ

BİZİM KÖY

İŞTE Bizim köye de yaz geldi :
O küçük kulübemizin üstünden.
Tatlı bir rüzgâr eser şimdi.
Düvenler dönmeye başlar,
Toprak rahat rahat gerinip durur
Harman yerinde köy kızları
Bulgur taşır kalbur kalbur.
Dere, hep nazlı nazlı akar böyle
Söğütlerin, köprülerin altından.
Bir yanında tarlalar,
Bir yanında bostanlar.
Geceleri köy meydanında
Delikanlılar halay çeker.
Bir bayram gibi gelir köyümüze
Her yıl kiraz mevsimi.
Kirazlar dolup taşar sepetlerden
Bizimle dost oluverir ağaçlar.
Akşamları eve dönerken,
Ağzım, burnum kiraz kokar....

Şükrü Enis REGÜ

MELEK

ANNESİ dün Zeynep'e :
(Melek yavrum) diyordu.
İşitince bu sözü,
Kız merak eti, sordu :

— Melek yavrum ne demek?
Doğrusu anlamadım,
Melek kanatlı olur,
Hani benim kanadım?

Cevap verdi annesi :
— Üç yavrum daha vardı,
Onlar kanatlanarak
Elimden uçmuşlardı,

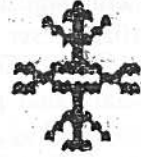
Hepsi yalnız bıraktı,
Bu talihsiz kadını.
Bari sen uçma diye,
Kopardım kanadını.

Faruk Nafiz ÇAMLIBEL.

Başyazının Devamı

bir kez anlıyamadık. İşte ANADOLU sayısız nedenlerle hep ANADOLU olarak kaldı. Belli bir çizginin aydınları vardır ki, onlar yapıtlarında bas bas bağırırlar toplumu uyutur derecede ulusçudurlar (milliyetçi), yurtseverdirler, toplumcudurlar. Bu memleketin insanları değil miyiz, inanırız, bu palavralara. Aydınlık yarınların yakında olduğunu umut ederek, bizler de kendi olanaklarımız oranında birşeyler yapmaya çalışırız. Umut ettiğimiz süre dolar. Yine bekleriz. Zaman bu bağışlamaz. Kendi yasalarını ortaya koyar. Palavra sıkmaz. Gerçeği yansıtır, göz boyamadan, yaldızlı lâflarla oyalamadan, Doğu kanunları yanıltmaz toplumları. Bilim de aşağı-yukarı aynı. ANADOLU parmak basamıyacak kadar çok yaralarla, ANADOLU olarak kaldı. Bu yaralar o kadar çok ki yetkililer çaresiz kaldılar bir bakıma. Anadolu'yu her yönden gezenler, Anadolu'da oturanlar daha iyi bilirler ya. Nutuk çekmek için gidenlerimiz bile düş kırıklığına uğramışlardır. En ileri bildiğimiz kentlerin köylerine uzaktan bakmak yeter. Şiirler, öyküler, romanlar, yazılar anlatıyor bugün ANADOLU'yu. Ne de olsalar hepsi sanat yapıtı. Sanatçının kendi kişisel nenleri de giriyor elde olmıyarak. Bu bakımdan gerçekler ya kabarıyor ya da azalıyor. Oysa, tarafsız bilinçli yargıların, düşüncelerin ışık tuttuğu bir ANADOLU'ya eğilmemiz şart. Artık sanatçılarımız kendi paylarına düşeni yapıyorlar. Özgürlükleri oranında söylüyorlar. Avrupa avrupa diye yakınıp dururuz. Son yıllarda işçilerimizi çeken Almanya'dan, Belçika'dan, şurdan burdan gelenlere soruyorum. Küçük dilimi yuyatacaktım az daha.. Adamlar tepeden tırnağa dek sorunlarını kesin olarak halletmişler. Ya bizde? İnsanın hümgür hümgür ağılyacağı tutuyor.. Düşünüyorum da toplumların ağlaması, bugün için boş bir çaba, gülünç bir davranış. Matematiksel bir problemi çözer gibi ulusal sorunlarımızı çözmemiz gerekiyor. Bunu yapmak zorundayız. Bunu yapmak için tüm olanaklarımızı ortaya koymamız gerek.

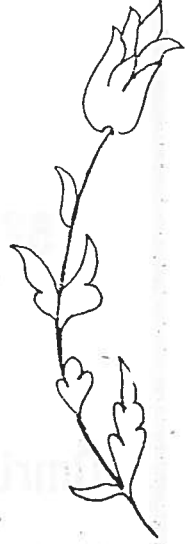
BATI'nın köylerinde genellikle elektrik var, sinema var, televizyon var, okul var, yol var. Köyleri kentlere bağlayan yoldur. Yol sorunu başarıldığında elektrik de şusu da busu da daha kolayca sokulur köye. Bunları söylemek çok kolay. Nasıl olacak bunlar. Hızlı ve o oranda doğal bir kalkınma ile. Çeşitli nedenlerle ulusca yoksul düşmüşüz. Hızlı kalkınmanın belli başlı ilkelelerinden biri de paradır. Parasız bu zamanda adım atmanın imkânı yok. Herşeyi yukardan beklemenin yersizliği de ortaya çıkıyor. İdare edenler kadar, idare edilenlere çok önemli ödevler düşüyor. Ne yapmamız gerektiğini bu sayfalarda söylemenin imkânı yok. Yüzlerce sayfalık dergiler gerek o zaman. Bir vatandaş olarak, bir sanat adamı olarak kendi düşündüklerimi söylemek ve yazmak istedim. Bilmiyorum oldu mu? Tabii eksik, yetersiz söylemeğe çalıştıklarım. Yine de yaraların çoğuna parmak bastığımı sanıyorum. Vatandaş olarak, kimliğimiz ne olursa olsun, ANADOLU'nun yaralarına parmak basmak zorundayız. Ödev bil-

meliyiz. Yaralar ortaya çıkınca ilâcını bulmak kolaylaşır. Atom çağında, başka uluslar uzaysal seferlerini yaparken, biz ulusça ilkel sorunlarla uğraşmıyalım. Uluslar topluluğunda gülünç oluyoruz. Bizi çok yanlış anlıyorlar o zaman. Tarihi şanarla, şereflelerle dopdolu bir ulusun bu denli ilkelliğe düşmesini ben ben olarak acı ile karşılıyorum, utanıyorum. Büyük ATATÜRK'ü düşünerek teselli buluyorum sonra. Akıllara durgunluk veren çabası, uğraşısı karşısında saygıyla eğiliyorum. Bizi satılmış, pısrık, kancık sömürücülerden o kurtarmadı mı? Yakın tarihimize bir göz atmak kâfi. Neler neler yaptı sonra. Zamanın koşullarını uygulayarak Türk ulusunu uşaklıktan alıp, efendi yaptı. Büyük uluslar hiçbir zaman (uşaklık) yapamaz. Kaba gücün sustuğu yerde uygarlık başlar. ANADOLU I yazımızda belirttiğimiz nedenlerle ANADOLU olarak kaldı. Düşündüklerimizin en soylularını saptarsak, memleket kısa zamanda aumut ettiğimiz memleket olacaktır, hiç kuşkumuz yok.

İç ve dış sorunlarımızın aydınlığa açılmasına etkiyen bir ANADOLU var önümüzde. Eğitim ve öğretimin kurumlarından yoksun kalmış bir vatan. Daha açık konuşmak gerekse, söyleyelim. Tüm uygarlıktan uzakta bir Anadolu. 27 Mayıs 1960'dan sonra gözbebeklerimizin içi gülmiye başladı. Karanlık ufuklar ağarmağa yüz tuttu. Köye, yol, ışık, bilgi, uygarlık götürmenin çabaları içindeyiz. Bir Köy İşleri Bakanlığı boşuna kurulmadı. Sorumluluğunu bilen kişilerin iyi niyetlerini uygulayacakları yarınlara yakın. ANADOLU'muz artık yavaş yavaş üstündeki kalın, yoğun, kara örtüyü atmıya çalışıyor. Bu kımıldamış büyük umutlarla izliyoruz ulusça..

Yüce ATATÜRK'ün «Sanatçı ışığı, alnında ilk duyan kişidir» sözü üzerinde sanatçılarımızın uzun uzun durmaları gerekir. Bu ışık yorumlanırsa kapsamı büyük ve geniştir. ANADOLU'nun kutsal acısını da ilk duyan öyle sanıyorum yine sanat adamlarıdır. Bu nedenle mutluyum. ANADOLU'nun yazgısı bir bakıma sanatçının ellerindedir. O tüm doğallığıyla, gücüyle, ANADOLU'ya özlendi ışığı sokacaktır. Bu ışık Anadolu'ya sızımıya başladı dile.

SAYIN AĞIN OKUYUCUSU

Mayıs sayımızdan itibaren haberleşme adresimiz (AĞIN DERGİSİ P. K. No: 538 ULUS - ANKARA) olarak değişmiştir.

Dergiye gönderilecek yazı ve mektupların yeni adrese gönderilmesini, abone bedellerinin de her zaman olduğu gibi T.C. Ziraat Bankası Kızılay Şubesi 630/59 numaralı hesaba yatırılmasını saygılarımızla bildiririz.

Ş E K E R

**İnsan Vücudunun
En Ucuz ve En Tatlı
Enerji Kaynağıdır.**

**Ömrü Uzatmak İçin Kalbi Yormamak;
Kalbi Yormamak İçin Şişmanlamamak;
Şişmanlamamak İçin Açlık Duymamak;
Açlık Duymamak İçin de,**

**Yemeklerden Biraz Evvel
Birkaç Şeker Yemek Lâzımdır.**

ÖZEL YEŞİLYURT KOLEJİ

ilk ve Ortaokul

**Gündüzlü ve Yatılı Olarak Kız ve
Erkek Öğrenci Alınır.**

**Haftada On Saat İngilizce
Dersi Yapılır.**

**Seçkin Öğretmen Kadrosu ile
Hizmetinizdedir.**

ADRES : SAHİL CADDESİ, No. 7 YEŞİLYURT — İSTANBUL

TEL : 73 80 01

SUNGURLAR

ISI SANAYİİ A.Ş.

STEINMÜLLER

Almanyanın en büyük
kazan fabrikası olan

L. C. STEINMÜLLER G. m. b. H

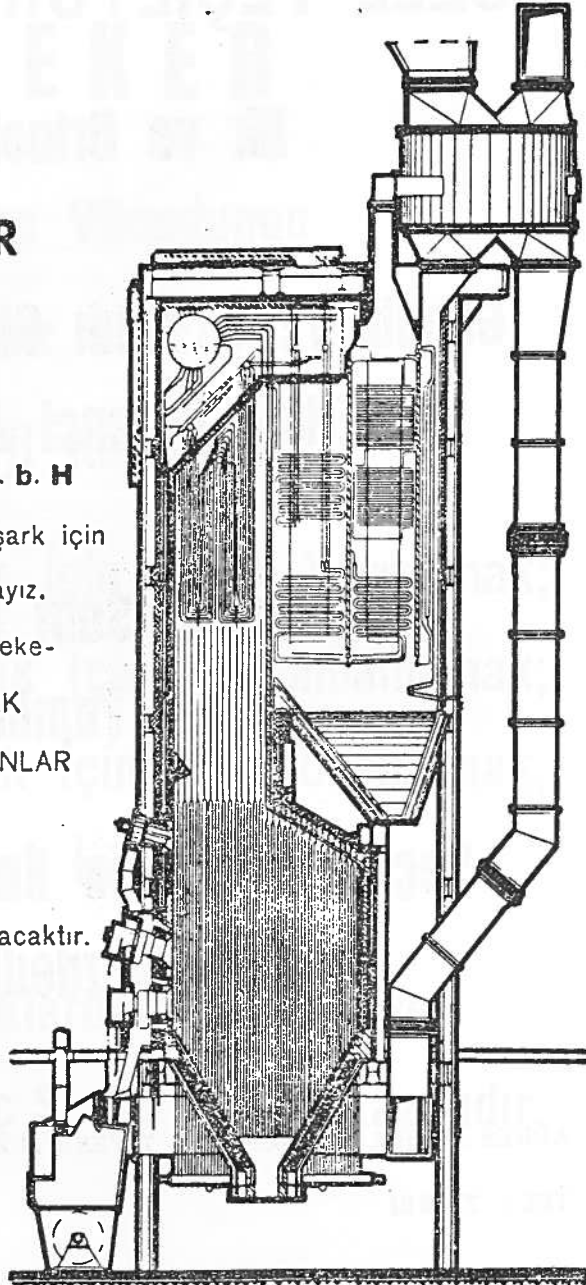
lisansı ile Türkiye ve yakın şark için
imalâta başlamış bulunmaktayız.

Bu lisans anlaşması ile memleke-
timizde imâl ettiğimiz YÜKSEK
BASINÇLI SU BORULU KAZANLAR

- * İleri bir tekniğin
- * Yüksek kalitenin ve
- * Hakiki emniyetin önderi olacaktır.

EN YÜKSEK KAPASİTE

EN YÜKSEK BASINÇ

MERKEZ BÜROSU : Boğazkesen Cad. SUNGURLAR han, Tophano, İst. Tel. : 49 45 20 - 44 28 08

FABRİKA : Silâhtarağa, Kemerburgaz Cad. Çobançeşme - İstanbul Tel : 21 19 54

ANKARA BÜROSU : Atatürk Bulvarı, Kınacı apt. 107/4 Yenışehir - Ankara Tel : 12 80 34

FIKİR VE SANAT DERGİSİ

TÜRKİYE
ÖĞRETMENLER BANKASI

TAHSİL BOYUNCA
AYLIK GELİR

APARTMAN
DAİRELERİ

ZENGİN PARA
İKRAMİYELERİ